

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za tuzemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Za kulisami Rima in Berlina:

Borba za avstrijski prestol

Nemčija bi pristala na obnovo monarhije v Avstriji le pod pogojem, da zasede avstrijski prestol kak nemški princ — Zakaj se povratku Habsburžanov protivi Italija — Avstrija išče zaslombe na zapadu in pri Mali antanti?

ratna in Schuschnigga na Dunaju se je naknadno zvedelo nekaj zelo zanimivih podrobnosti. Dr. Schuschnigg se ni hotel odreči pravici, da bi ob primerni priliki pozval Habsburžane, da se kot zakoniti vladarji Avstrije vrnejo v domovino. Neurath je proti temu njegovemu stališču formalno protestiral. Nemčija bi pristala na obnovo monarhije v Avstriji le v primeru, če bi avstrijski prestol zasedel kak nemški princ. Izvzeta bi bila le bavarska dinastija Wittelsbachovcev. Ta predlog pa je avstrijski kancelar odločno zavrnil.

Zaradi nastalega nesoglasja, ki bi se lahko prav v kratkem izpremenilo v hud spor med obema državama, je dr. Schuschnigg baje sklenil preorientirati tudi avstrijsko zunanjo politiko. Avstrija naj bi se naslonila predvsem na Češkoslovaško ter na evropske zapadne velesile. V zvezi s tem se tudi že širijo govorice da bo dr. Schuschnigg v krat-

kem odpotoval v Budimpešto in Prago, dr. Schmidt pa v Pariz in London.

Rim, 3. marca. o. Kakor znano, je avstrijski vladni tisk ostro reagiral na članek, ki ga je objavil Virginio Gayda v »Giornalu d'Italia« pa se je danes ponovno oglašil k tej stvari. Sicer ni podal nikakega direktnega odgovora na očitke dunajskih službenih listov, vendar je opravičil stališče Italije. Habsburško vprašanje, pravi list, je treba obravnavati povsem ločeno od stališča, ki naj se zavzame napram Avstriji sploh. V takem primeru je restavracija Habsburžanov za Italijo še vedno neaktualna in nevarna. V rimskih protokolih in pri pogajanjih, ki so se vršila o njih, ni bilo besede o restavraciji Habsburžanov, zaradi česar tudi ni nikake diplomatske okolnosti, po kateri bi bila Italija kakorkoli vezana v tej stvari. Znan je tudi članek o Habsburžanih, ki ga je objavil »Popolo d'Italia« in v katerem

dokazuje, da Italija nikoli ni bila naklonjena habsburški restavraciji. Glede na to vprašanje je treba postopati zelo oprezno. Vedeti je treba, da je Francija iz čisto prozornih razlogov pričela dokazovati, da lahko le habsburška restavracija reši avstrijsko neodvisnost. Dejansko bi restavracija Habsburžanov avstrijsko neodvisnost popolnoma kompromitirala. Avstrija in z njo vsa Evro-

pa bi se znašla v naravnost tragičnem položaju. Avstrijski odgovorni državniiki vedo to prav tako dobro, kakor mi sami. O tem priča zadnji Schuschniggov govor. V Franciji bi hoteli s tako intrigno zlomiti le osišče Rim—Berlin in sicer prav v njegovi sredi. Avstrija naj bi postala predmet spora med Italijo in Nemčijo.

Avstrija išče novo orientacijo?

PARIZ, 3. marca. o. Pariški listi se bavijo z avstrijskim vprašanjem v zvezi s pričakovanim preokretom v odnosih med Rimom in Berlinom. »Action Française« piše, da kažejo vsi znaki nato, da je Mussolini končno pristal na zahteve Hitlerja ter da je Italija stoptila popolnoma na stran Nemčije ter je sedaj odločno proti povratku Habsburžanov, čeprav je sprva baš Rim sprožil ta načrt. »Figaro« meni, da bo ta politika Rima posebno zapažena v Beogradu in Bukarešti.

Izgleda, da skuša Rim napraviti os Rim—Berlin popolnoma za sredstvo svoje politike. Zelo po tej poti doseči čimvečje koristi zase. Francijo bi rad Rim na ta način držal v šahu. Anglijo pa vzemirjal in prisilil na koncesije v prid Rima. »Echo de Paris« smatra, da kancelarju Schuschniggu v takem položaju ne bo ostalo nič drugega, kakor da išče zaslombe in zaščite pri Mali antanti.

Zahvala generala Franca Italiji

„Španija ne bo nikoli pozabila...“

RIM, 3. marca. o. Italijanski poslanik Roberto Cantalupo je izročil v Seville generalu Francu svoja akreditivna pisma. Ob tej priliki je imel govor, v katerem je poudaril, da bo Španija nacionalna vlada, ki jo je Italija priznala za edinega zastopnika španskega naroda, po revoluciji gotovo z vso naglico in velikopotezno obnovila špansko državo, jo utrdila na gospodarskem, kulturnem in političnem področju. General Franco je v odgovoru izrazil svojo zahvalo italijanskemu kralju in cesarju Abesinije ter zagotovil, da bo Španija znala biti hvaležna za italijansko naklonjenost v tej nje sedanjih kriziški vojni za svobodo in civilizacijo. Tako se bo na viteški način potrdila prisrčna zveza, ki že od nekdaj obstaja med Italijo in Španijo. Španija nikoli ne bo pozabila, da ji je Italija v tako resni uri bratsko ponudila roko.

Republikansko vojno poročilo

Madrid, 3. marca. AA. Odbor za obrambo Madrida je opoldne objavil, da so v raznih frontah odsekah okoli prestolnice uporniki

izvršili več napadov po intenzivni topniški pripravi. Vse napade so republikanci zavrnil. Na fronti pri Jarami ni izpremenb.

Angleški nadzorniki ob španski meji

London, 3. marca. w. Angleško zunanje ministrstvo je danes imenovalo administratorja in njegovega namestnika za angleško kontrolo ob špansko-portugalski meji. Prva skupina angleških opazovalcev v kateri bodo bivši pomorski častniki, pomorščaki in bivši carinski uradniki, bo najbrže še ta teden odpovala na svoja mesta.

Izmišljene vesti o Zamori

PARIZ, 3. marca. AA. Havas: Bivši predsednik španske republike Alcala Zamora, ki sedaj živi v Parizu, je povabil k sebi časnikiarje in jim rekel tole v zvezi z vestmi, da misli oditi v Burgos k generalu Francu: Te govorice so popolnoma izmišljene. Jaz sem predstavnik tistega, kar sem bil poprej, to je zastopnik republikanske ustavnosti in sem proti sedanjim državljanjski vojni.

Jugoslavija poziva Egipt, naj vstopi v Društvo narodov

Pismo predsednika vlade tajništvu DN in egiptskemu poslaniku v Beogradu

Zeneva, 3. marca. AA. Tajništvo Društva narodov je objavilo pisma, ki jih je poslal zaradi vstopa Egipta v Društvo narodov predsednik vlade in zunanji minister kraljevine Jugoslavije dr. Milan Stojadinović prvemu tajniku Društva narodov, Avenolu in egiptovskemu poslaniku v Beogradu Ali Omar Begu. Pisma, ki jih objavljajo današnji listi, se glasita:

Beograd, 24. februarja 1937. — Gospod generalni tajnik! Čast mi je dostaviti vam prepise note, ki sem jo poslal egiptovski poslaniku v Beogradu ali seriju Omaru-begu, pozivajoč na ta način v imenu jugoslovenske kraljevske vlade Egipt, naj čimprej postane član Društva narodov. Hvaležen vam bom, če sporočite to noto vsem članom Društva narodov. — Blagovolište sprejeti gospod generalni tajnik izraze mojega visokega spoštovanja; predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović.

Pismo egiptskemu poslaniku se glasi: Gospod poslanik! V čast si štejem prošiti vašo ekselencijo, da blagovolište sporočiti kraljevi egiptovski vladi naslednje: Kraljevska jugoslovenska vlada je zvedela

z največjim zadovoljstvom, da namerava Egipt zahtevati, naj ga sprejmejo v Društvo narodov. Mnenja je, da bo pristop Egipta v Društvo narodov nov prispevek k splošni solidarnosti in mednarodnemu miru. Ta prispevek bo tembolj dragocen za vse člane Društva narodov, zlasti pa za Jugoslavijo zaradi vloge, ki je namenjena Egiptu v mednarodni skupnosti. Kraljeva jugoslovenska vlada poziva Egipt, naj čimprej postane član Društva narodov. Srečna je, da mu lahko izjavi, da bo njegovo prošnjo za sprejem toplo podprla. Izvolite sprejeti g. poslanik izraze mojega visokega spoštovanja. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dr. Milan Stojadinović.

Kakor je znano, se sestane skupščina Društva narodov koncem maja k izrednemu zasedanju, da sprejme Egipt v svoje članstvo. Veliko število držav, je zaradi tega poslalo prvemu tajniku Avenolu pisma, v katerih pozdravljajo vstop Egipta v Društvo narodov. Od držav Balkanske zveze in Male antante, so podobna pisma poslala tudi Grčija, Turčija in Češkoslovaška.

Usodna eksplozija v elektrarni

Riga, 3. marca. br. V estonskem mestu Kuresare je nastala iz doslej še nepojasnjenega vzroka v tamošnji električni centrali strahovita eksplozija. Elektrarna je popolnoma porušena, vse sosedne hiše pa so tako poškodovane, da so jih morali nemudoma izprazniti. Točno število človeških žrtev še ni znano, sodijo pa, da je bilo ubitih okrog 20 ljudi. Uvedena je preiskava, ker sumijo, da gre za čin sabotaže.

Snežna lavina zasula brzovlak

Curich, 3. marca. br. V bližini brennerskega prelaza je velika snežna lavina zasula brzovlak Berlin—Rim. Plaz se je s toliko silo zalzel v lokomotivo, da jo je vrgel s tira. Reševanje potnikov je trajalo šest ur. Več potnikov je dobilo hude živčne napade in so jih morali spraviti v bolnico.

Iz poštne službe

Beograd, 2. marca. AA. Premesčen: So: k pošti Ljubljana 2 Ivan Konas in Stanišav Grošelj, uradnika pripravnika pri glavni brzojavni postaji v Beogradu;

Politični obzornik

Država in književnost

Niko Bartulović je v eni zadnjih številkih svoje revije »Javnost« objavil zanimivo in poučno razpravo, kako druge države podpirajo književnost in kako pri nas nikomur ne prihaja na misel, da tudi književnost potrebuje moralne, predvsem pa gnotne podpore. Bartulović piše: Tudi siromašna Bolgarija noče zaostajati! Ko je pred leti nastala težka gospodarska kriza, je vlada sama poskrbela za književnike. Na pobudo ministra prosvete je bil osnovan književniški fond, za katerega so v dveh tednih nabrali 1 milijon levov. Razen tega najvišji činitelji v državi visoko cenijo književnike in književniška društva, a vlada podeljuje vsako leto nagrade za literaturo in umetnost. Mesto Sofija je tudi preteklo leto podelilo 7 književnih nagrad. ... A pri nas? Koliko je v naših proračunih — v državnem, banovinskih in mestnih — določenega za književnost in koliko se naši javni činitelji brigajo za literaturo? Kje so naše državne nagrade za književnost in umetnost? Pred desetimi leti so bile uvedene tri državne nagrade za roman, dramo in liriko, a pred sedmimi leti so bile zopet odpravljene — radi stedenja! ... In tisti, ki so to storili, se niso sramovali povedati, da se mora pri siroti književnosti pristediti onih borih 15.000 Din, dočim se istočasno mirno potroši dvakrat večja vsota za kak nepotreben banket ali nepotrebnost parado. In tako smo mi danes verjetno edina država v Evropi, v kateri ni niti sledu kakih državne nagrade za književnost! ... O kakih posebnih fondih za sodobno književnost pri nas ni govora. O kakih javnih akcijah za književnost ni sledu. O kakem fondu za podpiranje siromašnih književnikov še manj. O kakšnem domu za književnike — ljudje bi se smejali, ako bi se sprožil razgovor o tem. O tem, da bi se kak urad ali kak kulturna institucija pobrigala za stanje knjige in književnika, ni govora! Zakaj je to tako? ... Ali smo zares morda brez smisla za lepo knjigo, ali je književnost res samo prazno mlacenje, slane in nepotrebne luksuz, za katero se zdravemu kmetkemu narodu in državi ni treba brigati? ... — Književnost pri nas danes ni v čeni, sport je zavladal na vsej fronti, on je v modi in v čisljih, zanj se ravnedušno trošijo milijoni. Književnost stoji zapostavljena ob strani, hira in peša, ker je ne podpirajo tisti činitelji, ki bi bili v prvi vrsti poklicani, da bi bili pospeševalci, zaščitniki in pokrovitelji literature in umetnosti.

„Samouprava“ proti dnevnemu časopisju

»Samouprava«, glavno glasilo JRZ, objavlja zanimiv uvodnik »Naslovi in članki v našem dnevnem časopisju«, v katerem ostro kritizira naše dnevne časopise, mu očita, da se lovi za senzacijami, da »ljubi alarmantne naslove in rado uporablja v njih izraze, ki niso ne točni, ne dostojni, ne navadni«, ter mu končno dokazuje, da rajši razpravlja o neresnih kakor o resnih stvarih ter se poslužuje naslovov, ki so naravnost defetistični. Svoja razmotrivanja zaključuje: »Ne maramo moralističnega dialektičenja, niti zahtevamo »suh« in poučno časopisje, ali zahtevamo tako časopisje, kakršno naš narod zasluži in kakršno ustreza njegovim interesom. Zahtevamo govor red in prevdarnost in idejnih, pravih, v mejah publicistike in kritike. Zahtevamo pravico za svoj narod in boljše časopisje radi njegove boljše bodočnosti.« — Članek, namenjen v prvi vrsti beograjskemu časopisju, ki se res preko mere lovi za senzacijami in ki res ni izbirčno v naslovih, je gotovo dobro mišljen, ali njegov zaključek, ki smo ga navedli, je zgled zmedenosti in nelogičnosti.

Nou list

V Kranju v tiskarni »Sava« je začel izhajati »list za slovensko mladino« — »Mladina«. Izhaja dvakrat na mesec. Izdajatelj in odgovorni urednik lista je Franc Tratnik v Kranju, Stružev 7. V programnem članku pravi uredništvo: »Kljub zmedeni in zmotni se mladina postavlja na črno in stopa v življenje. In tudi napreduje! Če je prej samo izobražena mladina vodila boje, nastopa sedaj tudi slovenska preprosta delovna mladina, da poprime svoj del v borbi. Ne pomagajo več ovire, prepovedi in težave. Mladina dorašča, dozoreva, postavlja svoje zahteve. Vloga »Mladine« je, da mladino uči, da jo zbira in ji kaže pot. Starejši rod ima dovolj težav in preveč, da bi mogel razumeti mladino in se baviti z njo. Zato se zavedamo, da si moramo pomagati sami.« —

Ako hoče »Mladina« vzgojevati delovno mladino v narodnem in patriotskem duhu, bo to gotovo hvalevredno delo. Potem bo pa treba tudi skrbeti za to, da bo list urejevan tako, da bo naša delovna, naša delavska in kmetijska mladina rada segala po njeni in ga s pridom in užitkom čitala.

Borzna poročila.

Curich, 3. marca. Beograd 10. Pariz 20.385. London 21.435. New York 438.25. Bruselj 73.85. Milan 23.075. Amsterdam 240. Berlin 176.80. Dunaj 78.65 — 81.95. Praga 15.90. Varšava 82.80. Bukarešta 8.25.

Angleško oboroževanje bo povečalo tudi mir in varnost v Evropi

Novi izjave angleškega zunanjega ministra Edena o ciljih angleške politike

London, 3. marca. br. V spodnji zbornici se je sinoči razvila nova razprava o zunanji politiki. Povod za to je dala nezadovoljstva vladi, ki jo je predlagala delavska stranka z motivacijo, da vse zunanje politične razprave v spodnji zbornici niso prinesle jasnosti o politiki vlade. Debatu je otvoril zunanji minister Eden, ki je najprej odločno zavrnil očitke, da zopet uvaja metode tajne diplomacije, ki je dovedla do svetovne vojne. Sam ima občutek, da se zadnje tedne vodi še vse preveč odkrita politika in bi bilo za Anglijo morda bolje, če bi svoje načrte malo bolj prikrivala.

Po njegovem mnenju je samo uspeh londonskega odbora za nevmešavanje rešil svet pred novo katastrofo. Ta uspeh pa je v veliki meri zaslug ba angleške vlade. Se morda obstoječe nevarnosti bodo izločene z uveljavljanjem sklenjenega kontrolnega sistema. Ko bodo doslej sklenjeni ukrepi stopili v veljavo, bo angleška vlada takoj pokrenila akcijo, da se izločijo iz španske državljanske vojne tudi vsi prostovoljci, ki se sedaj bore na eni ali drugi

strani. Po informacijah angleške vlade je v Španiji nad 100.000 Italijanov in Nemcev ter veliko število pripadnikov drugih narodov. Vse te izozemce je treba odpraviti iz Španije. Angleška vlada bo v odobru za nevmešavanje predlagala primerne ukrepe in upa, da bosta na to pristali tudi Italija in Nemčija, tem prej, ker sta že svojočasno sami dali pobudo za odločitev prostovoljcev.

Eden je dalje naglasil, da bo angleška vlada slej ko prej vztrajala na nedotakljivosti vsega ozemlja, ki je sedaj pod oblastjo britanskega imperija. Eden je naglasil, da v tem pogledu nima ničesar dodatno izjavljati, ki jih je o tem vprašanju že ponovno podal pred spodnjo zbornico.

Kar se tiče oboroževanja, je izjavil, da angleška vlada iskreno obžaluje, da je to oboroževanje postalo neobhodno potrebno. Oboroževanje Anglije pa ni cilj sama nasebi, marveč samo sredstvo za doseg ciljev, ki jih zasleduje angleška politika: ohranitev mira. Angleška vlada je prepričana, da bo oboroževanje, ki je v teku, povečalo istočasno tudi jamstvo miru v Evropi.

Načrti italijanske diplomacije

Za Abesinijo pride na vrsto Tunis — Ozadje italijanskih vojaških priprav

Rim, 3. marca. r. Politični kerogi pripisujejo največji pomen razpravi o mednarodnem in vojaškem položaju Italije. Italija si hoče za vsako ceno zagotoviti razvoj svoje nadaljnje imperialistične politike predvsem na Sredozemskem morju in na afriškem vzhodu. Ta njena politika se izvaja prav za prav že nekaj let, ali doslej politično in vojaško še ni prišla tako zelo do izraza. Zato so Italijani s tem večjo vnemo pripravljali teren za njeno izvajanje in si zgrajili na Sredozemskem morju celo vrsto oporišč, med katerimi sta najbolj znani oporišči na Dodekaneskem otočju in v Levantu ter na Pantelleriji, majnem otoku med Sicilijo in Tunisom. Prvo naj bi onemogočilo neposredni vpliv Rusije na razvoj sredozemskega položaja, drugo pa naj bi služilo morebitni akciji proti Franciji ali celo Angliji. Razen tega je tik pred graditvijo velika avtomobilska cesta vzdolž vse libijske obale od egiptiske do tuniške meje, ki jo bo otvoril in izročil prometu sam Mussolini. V okvir te akcije, ki prihaja čim dalje bolj do izraza, spadajo tudi velike vojne na vzhodu italijanskega vojnega brodogradništva. V sicilskih vodah in katerih glavni namen bo preizkušnja italijanskih načrtov, po katerih naj bi se v primeru potrebe prekinila zveza med Francijo in njenim afriškim imperijem.

Da se Italija pripravlja za nove podvige, kažejo končno tudi italijanski listi, ki so sedaj načeli vprašanje Džibutija, luke, ki je za italijansko Abesinijo pač najbolj pripravna. Predvsem bo italijanska vlada skušala priti do glavnega snopa delnic abesinske železnice. Italijanska vlada bi bila pripravljena pogajati se s Francijo o tej železnici, toda povsem ločeno od drugih italijansko-francoskih vprašanj, Francija pa očitno na kaj takega ne bo pristala, ne go bo zahtevala, da se naj definitivno ure-

de vsa italijansko-francoska sporna vprašanja.

Na vse zadnje je postal zopet aktualen tudi problem francoskega Tunisa, kjer živi 250.000 domačinov, 90.000 Francozov in 100.000 Italijanov. Francija se je v zadnjem času odločila priznati domačinom večje politične svobodine, s čimer jih je popolnoma pridobila na svojo stran. Z Mussolinijem je Laval že pred leti sklenil, da se morajo tuniški Italijani v roku 4 let odločiti za naturalizacijo, za sprejem francoskega državljanstva ali pa za izselitev. O vseh teh problemih so v glavnem razpravljali tudi na seji velikega fašističnega sveta in kakor zanje poučeni politični krogi, so padle o njih že definitivne odločitve. Sprito tega je pričakovati, da bo Italija v kratkem sprožila v tej smeri novo mednarodno diplomatsko akcijo, ki se bo pa že bolj lahko opirala na italijansko orožje.

Dvoboj med italijanskimi ministri

RIM, 3. marca. o. V rimskih političnih krogih je izzvala mnogo pozornosti možnost dvoboja, na katerega je pozval maršal De Bono kolonijskega ministra Lessona. Intervenal je sam Mussolini, ki je predlagal obema častno razsodišče. Domnevajo, da je nastal spor zaradi vesti v reviji, ki je pod kontrolno kolonijskega ministra in ki je razpravljala o novi veliki cesti v Libiji. Ta revija je trdila, da je bil prednik maršala Balba nesposoben in da se lahko sumi, da je bilo pod njegovo upravo izvršenih mnogo malverzacij. Ker je bil maršal De Bono Balbov prednik, se je smatral za osebno razžaljenega ter je pozval kolonijskega ministra na dvoboj.

Zahteve in želje naših brezposelnih intelektualcev

Resolucija društva brezposelnih profesorjskih kandidatov

Ljubljana, 2. marca
Društvo brezposelnih profesorjskih kandidatov dravske banovine je na svojem II. rednem običnem zboru dne 25. februarja sprejelo naslednjo resolucijo:

Število brezposelnih profesorjskih kandidatov stalno narašča. Vzrokov temu dejstvu pa ne moremo iskati le v morebitnem večjem številu dijakov, ki obiskujejo filozofsko fakulteto, ampak tudi v tem, da prosvetna oblast ne nastavlja na srednjih šolah toliko suplentov, kolikor bi bilo potrebno, da bi se pouk mogel vršiti neovirano.

Splošno je že znano, da je moral biti in da je še zaradi tega pouk na nekaterih srednjih šolah reducirán na najnižje stopnjo in da ni v tem pogledu priznana niti kakor imenovanim nacionalnim predmetom (kakor sta slovenski jezik in narodna zgodovina), ki naj bi tvorili nekak temelj vzgoji srednješolca. Tudi se dogaja, da morajo nekateri profesorji poučevati več ur na teden, kakor pa jim to zakon predpisuje in da morajo največkrat poučevati celo predmete, za katere niso bili popolnoma usposobljeni. Jasno pa je, da mora zavoljo tega celokupni pouk na srednjih šolah zelo trpeti.

Ako bi se vse to odpravilo, bi bilo mogoče zaposliti čakajoče brezposelne profesorje kandidate in na ta način dvigniti nivo šolske izobrazbe, na drugi strani pa dati dela mladim, delažnim ljudem.

Zato želimo in apeliramo na vse odločujoče činitele v naši prosvetni in socialni politiki, naj bi z vsami silami delali za odpravo t. i. tlači našega brezposelnega intelektualca, s tem:

da se krediti za srednješolski pouk povečajo, da se skrajša jakor v drugih državah službena doba profesorjev na 30 let, ker že 30 let naporne službe v šoli človeka popolnoma izčrpa, in da se upokojke vsi, ki so to že zaslužili, da se nastavlja novu suplenti po vrstnem redu, kakor so diplomirali, ne glede na spol in naj bi veljale izjeme le pri tistih, ki živijo v težkih socialnih razmerah in ki naj bi imeli prednost pri nastavitvi, da se zaposle brezposelni diplomirani filozofi na meščanskih šolah, ako primanjkuje izpranih meščanskih šolskih učiteljev, in sicer z vsakočasno možnostjo nastavitve na srednji šoli, da se s študijskimi podporami omogoči brezposelnim profesorjskim kandidatom nadaljnje študijske in znanstveno delo v okviru njihovih strok.

V zavesti, da so naše želje kar najbolj osnovne v naših slabih gnetnih prilikah, naprosamo oblasti, predvsem pa prosvetno ministrstvo in ministrstvo za socialno politiko, da se za naš položaj zavamejo in vpoštevajo vse našte možnosti, da se doba čakanja skrajša ali vsaj izrazi na najkoristnejši način, kar bo pač važnega pomena za našo narodno državno kulturo.

usta: vodovodna (gro za ustnice); nos: debel; ušesa: kosmate; velikost: 178 cm in 4 mm; teža: 74 kg 2 dkg in 3 g; posebna znamenja: dve koci na nosu. Treba je še napisati ime krstnega bota. Proti komu je bil cepljen. Oženjen. Druke plačuje. Čita tudi abecedne časnike. Nobitov si ne mami. Brij se sam. Piše, ne glede na novi pravopis. Razgovarja se s prijatelji. Politično ni zasledovan. Bratje in sestre so na dobrem glasu. Ni kadilec. Alkoholnih pijač ne pije. Za Nobelovo nagrado še ni kandidiral, pa tudi ne za poslanca. Vojaški rok je odslužil. Nosi dve leti staro obleko nedolotne bar-

ve. Perilo ima zakrpano. Pokriva se s klubom št. 58. Nosi čevlje št. 43. Ako bi niti to ne bilo dovolj, naj gospodje sponzor urbi et orbi po radiju ali kakorkoli še, da se bomo pravilno ravnali. Preskrbeli si bomo dokumente, da smo pisali besmi in ne nihče drugi, da smo bili celo rojeni in da smo še živi kljub anonimnosti in vsem strahotam, ki so nam jih navedeli na vrst in ki nam jih še vedno obešajo. Geniji se naj ne razburjajo zaradi tega; vendar jim ne kratimo nobene pravice, samo pregovora naj ne obračajo, da je dovoljeno le bilku, kar je dovoljeno geniju.

Iščemo svoj kulturni obraz

Prva prireditev Kulturne matice v Delavski zbornici je dosegla lep uspeh

Ljubljana, 3. marca.

Kulturna matica je stopila sredi prvega svojega prvega prireditve, v Delavski zbornici, ki nam je živo predložila kakšne naloge si je naložila in da se delavci, zbrani okrog nje, jasno zavedajo velike odgovornosti in dolžnosti kulturnega dela. Zdi se, da smo pri nas vendar začeli iskati bolj živo svoj kulturni obraz, namreč pravične pojmevali kulturo, zavedati se, da mora kultura služiti vsem in da se zaradi tega mora kulturno delo poglobiti, usmeriti smoteno, kakor tudi, da nam je potrebna najširša, temeljita kulturna organizacija. Skratka, potrebna nam je prava kulturna zavest, kakršno imajo razviti samostojni narodi.

Program kulturne prireditve je bil skrbno sestavljen. Recitacijskih večerov je bilo pri nas zadnje čase mnogo, toda vsi niso bili organizirani tako, da bi nam lahko nudili, kar bi nam morali. Morda je prav v tem krivda, da se občinstvo izogiba recitacij, ker mu ne nudijo, česar bi smel od njih pričakovati. Kulturna matica se pa hoče posvetiti svojemu delu z vsa resnostjo, kar nam je dokazala prva njena prireditev. Toda priznati je treba, da ni dosegla dovolj lepega uspeha, kajti obisk je bil zelo majhen. Morda je treba to pripisovati preveliki propagandi? Naše meščane je še treba vzdržati. Vsičuje se pa vprašanje, kje je bila mladina. Ali je bila previsoka vstopnina?

Pesmi naših najboljših pesnikov so recitali v prvem delu prireditve C. Debevec, Jan in B. Stupica. Bile so tako izbrane, da je bil prav že v izbiri začetan program KM. Silen vtis je napravila Zupaničeva »Nasa beseda«, ki jo je recital Debevec. Književnik Ivo Grahor je predaval o naših kulturnih ustanovah ter o kulturni organizaciji slovenskega naroda. To predavanje je bilo programatično Kulturne matice, ki je gospodarska organizacija slovenskih izobražencev. Predavatelj je naglasil v uvodu, da je Kulturna matica pripravljena podpreti delo za pridobitev in dograditev vseh kulturnih ustanov, podpreti pa tudi njihovo delo in skrbeti, da bo dobilo pogoje za uspeh in socialno vrednost v trajnem in živem stiku z ljudstvom.

Predavatelj nam je živo predložil tragiko našega naroda, ki ni mogel doseči niti v dokaj boljših razmerah pred svetovno vojno sorazmernega napredka, pač zato, ker se nismo imeli sodobne kulturne organizacije. To se mu zdi vzrok, da se čimdalje bolj krči slovensko kulturno ozemlje. Velik del slovenskega naroda živi in trpi tako kakor da bi sploh ne bilo nobene kulturne organizacije in ne njegove domovine. Predavatelj priznava, da smo imeli kulturno zavest in da smo se morali zelo trdo boriti za osnovne narodne pravice, za pravico do slovenske besede v javnem življenju, za slovenske ljudske šole, za uvedbo slovensčine v uradu itd., vendar smo preveč boječe zahtevali priznanje stvarnih na-

rodnih pravic. Dežmanstvo in avstrijskantsvo sta bila skupna znaka splošne sibičnosti. Njima sledi sramota, da je postalo hlapčevstvo pri nas že družabna oblika. Do vojne naš kulturni človek še ni imel prave delavnice in ne stika z ljudstvom. Najmočnejši umetniški zastopniki slovenske moderne so od lakote umirali. Njen rod kulturnih delavcev je stopil s Cankarjem v življenje, našel je bil tla za zgradbo moderne kulturne organizacije, ki so ji pa manjkali politični pogoji in okvir ter sredstva. Med vojno je bilo slovensko ozemlje vojno področje in tla za zunanji razmah slovenske organizacije so bila po vojni silno neugodna, zlasti v zvezi z narodno katastrofo, z novimi državnimi mejami. Zadnje čase se je pokazala nestanovitnost našega meščanstva v vprašanju visoke kulture, v katero spadajo tudi lastne kulturne ustanove. »Realni ljudje so pri nas oni, ki so pripravljeni na popuščanje čez mero in na vsak kompromis; takšen je narod brez etične hrbenice, ki ne sestavlja države. Malokdo se pri nas še zaveda, da že vsako popuščanje v malenkostih pomeni nov kamen na grob slovenskega kulturnega programa.

Dve tretjini Slovencev živita v Jugoslaviji in imata pravico do razvoja kot državni narod; ena tretjina kompaktno naseljenih Slovencev je manjšina brez pravic. Iz seljenci v tujini nimajo stalnih zvez z nami. Narodne kulturne ustanove, ki bi skrbela za ohranitev naše kulturne skupnosti, sploh ni. Nimamo akademije znanosti in umetnosti. Za univerzo smo skrbeli tako slabo, da je ostala okrajšana in da se njen proračun znižuje. Zagrebška univerza je prešla 105 mil., beografska 128, naša 22 mil. ja stvarne izdatke. Po prebivalstvu je delež naše banovine 9%, davčni količnik pa 12%, toda zaradi odpisov drugim pokrajinam smo celo dosegli davčni količnik 18%, dočim so dohodki Slovenije padli za pol milijarde dinarjev na leto. Kakor je torej iz naše preteklosti in izkusen razvidno, ni mogoče doseči napredka v posameznih delih, če ne skrbimo za napredek celote. Zato je treba doseči v popolnem razvoju slovenskega naroda isto višino, da bo v vsakem našem javnem življenju program slovenske kulturne organizacije pomenil delovno skupnost vseh Slovencev.

V prvem delu je še recital Debevec Seliskarjeva »Moja ometa«, »Jetišnišice«, Zupaničeva »Podoba« in »Nase pismo«, B. Stupica pa Klopčičeva »Deževno pomlad«, »Mary se predstavi«, »Moj oče je rudar« in »Tri otrokove želje«. Jan je recital tri zupaničeve pesmi »Pa kaj bi jaz dal za eno pošteno roko«, »Vizija« in »Zimska idila«. V drugem delu so isti recitatorji citali prozo in sicer Jan Juša Kozaka »Georgosovo masko«, Debevec Miška Kranjca »Na valovih Mure« in Stupica G. Kosmača »Srečo«. Vsi recitatorji so dosegli najlepši uspeh.

143 stanovanjskih odpovedi

Zakaj se v Ljubljani preseljujejo

Ljubljana, 3. marca.

V mesecu februarju je dobilo v Ljubljani na zahtevo hišnih posestnikov in strank, ki oddajajo sobe v podnajem, 143 strank sodniško odpoved stanovanja. V januarju jih je bilo samo 124. Število sodnih odpovedi torej od meseca do meseca raste, kar je značilno za razmere, v katerih živimo, kajti sodno odpoved zahtevajo po večini hišni posestniki, katerim stranke ne plačujejo najemnine.

Za stanovanje zmanjka denarja

Plače naših državljanov in zasebnih uradnikov so razmeroma majhne. Ako ima uradnik kaj več otrok, ki jih mora oblačiti in nasiti ter jim kupiti vse potrebno za šolo, pač ni čudež, če mu prvega zmanjka denarja za najemninu. Prav za prav postajajo naši uradniki pravezi umetniki po sili razmer v svojem gospodarjenju. Dosikrat se človek čudi, kako morejo izhajati s svojimi plačili, ko ima ženo in dva ali tri otroke. Potrebne so prave finančne akrobacije, da se njih proračun izdatkov in dohodkov zgradi v ravovesju. Pri teh akrobacijah se zgodi, kaj rado, da so izdatki večji kakor dohodki. Tako zmanjka denarja za najemninu.

Samo 35 ugovorov

Nekateri hišni posestniki potrepe mesec ali pa tudi dva, potem pa gredo na sodnijo in vložijo predlog za sodniško odpoved. Sodišče vsem takim zahtevam ugoditi. Najemnik ima pravico do priziva v določnem roku, toda te pravice se večina strank, ki jim je sodniško odpovedano, ne poslužuje. V januarju in februarju se je samo 35 strank pritožilo proti sodniški odpovedi. V zahtev za sodniško odpoved mora hišni lastnik navesti tudi razlog za odpoved. Med temi razlogi prevladuje, kakor smo že omenili, razlog, da stranka ne plačuje v redu najemnine. Navažajo pa tudi druge razloge, ki kažejo najemnike z druge strani. Zanimivo je nadalje, da je med odpovedmi prav malo takih s četrtletnim rokom, po večini so mesečne odpovedi, kar je tudi značilno za čas in razmere. Včasih so stranke imele skoraj vse kvartalno odpoved in so tudi plačevale najemninu za tri mesece skupaj. Danes sklepajo najemniki pogodbe za mesec dni, ker je malo strank, ki bi zmogle vsoto za tri mesece skupaj.

Plača samo prvi mesec

Neki posestnik je zahteval sodniško odpoved, ker je dobil v hišo stranko, ki ima tako navado, da plača svojo prvi mesec najemnine, potem se pa ne zmeni več za najemninu. Drugi mesec gospodar potrpi, tretji mesec pa leče na sodnijo po pomoč. Stranka se izsili in ostane dolžna za najemninu ter potrkusi srečo pri drugem gospodarju. Baje ta stranka že ledo dni »stanuje« na ta način zelo poceni pri različnih gospodarjih in v raznih delih mesta.

Zadosten razlog za sodniško odpoved je tudi ta, da potrebuje lastnik stanovanje za sebe. Tudi pri izpremembi lastnika mora ta ali ona stranka izprazniti stanovanje za novo stranko, ki jo je dobil novi lastnik v hišo.

Neki najemnik je prihajal redno zjutraj pijan domov in je po hiši razgrajal, kar ni bilo všeč gospodarju ne strankam, ki so se pritožile. Najemnik bo moral iz hiše in si bo moral najbrže kupiti svojo hišo, kajti najbrže ne bodo nikjer trpeli njegovega popolnega razgrajanja. V februarju je bilo sodniško odpovedano tudi nekaterim podnajemnikom. Srešno našelstvo je zahtevalo sodniško odpoved v enem primeru, ker stanovanje ni bilo primerno za oddajo zaradi higienskih razlogov. Neka stranka ni hotela priznati povišanja najemnine in ji je gospodar zaradi tega stanovanje sodniško odpovedal. Več strank je kršilo hišni red, kar je zadosten razlog za odpoved.

Zaradi psa mora iz hiše

Neka stranka je imela v stanovanju psa, ki je lajal tudi ponoči. Stranke v hiši so se pritožile in zahtevale, da mora stranka psa odstraniti. Stranka je rajši šla iz hiše, kakor da bi izgubila svojega psa in si bo pač poiskala novo stanovanje pri ljudeh, ki so ljubitelji teh živali in njih lajanja. Več podnajemnikov je dobilo sodniško odpoved zato, ker so prihajali domov v zgodnjih jutranjih urah in so ponoči krčali na stopnišču in v svoji sobi. Gospodarja so naburili in ga ozmerjali s pevkami, ko jih je pozval k redu. Tudi prepripi v hiši nekateri gospodarji ne trpe. Zaradi takih kršitev hišnega reda je bilo odpovedano trem strankam. Neki najemnik je celo grozil gospodarju, da ga bo ob priliki premikal. Gospodar mu je sodniško odpovedal stanovanje. Magistral je odpovedal 6 strankam, ker potrebuje prostore za druge svrhe.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 3. marca, kalotičani: Kanigunda.

DANASNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Lumpaci vagabundus, KING IDEAL: Cigan baron
KINO SLOGA: Truxa
KINO UNION: Njegova biserica je Peter.
KINO MOSTE: Casanova XX. stoletja

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Gariš, Moste Zaloška cesta.

Iz Maribora

— Ljubljanski balet v Mariboru. V kratkem bo v mariborskem gledališču baletni večer, na katerem bo nastopil znani baletni mojster zagrebške opere Maks Prodan in balet ljubljanske opere. Ker so taki nastopi v Mariboru prava redkost, opozarjamo na ta večer.

— Sadjejski tečaj. V petek in soboto bo v Mariboru na banovinski vinarici in sadjarski šoli dvodnevni tečaj za sajenje, oskrbo, pomlajenje, precepjanje in gnojenje sadnega drevja. Tečaj bo brezplačen od 8. do 12. ter od 14. do 18.

— Mariborski tujski promet. Maribor beleži februarja zelo velik tujski promet. Tako je obiskalo pretekli mesec mesto 1721 tujcev, med njimi 865 inozemcev. Nočnin je bilo 5199.

— Ni padel na španskem bojišču. Nedavno so se razširile govorice, da je v španski padel sin vpojenega polkovnika Zunkoviča iz Ptuj, dr. Orest Zunkovič. Dognali smo, da je vest neresnična in da je omenjeni sedaj na otoku Hvaru.

— Fazilfikati iz Avstrije. Te dni so v št. lju izdelali dobro ponarejen 50 dinarski fazilfikati. Orožniki so uvedli preiskavo, ki je ugotovila, da izvira iz Avstrije.

— Velik vlom. Odsotnost posestnika Mirka Ploteisa v Ročici v Slov. gorah so izrabili neznanji storilci in vdrl v njegovo stanovanje. Vlomilci so odnesli vso zlatino, srebrnino, 800 dinarjev gotovine in mnogo avstrijskih srebrnih ter zlatih kovancev. Škoda je precejšnja. Orožniki so uvedli preiskavo.

— Smrtna nesreča pri podiranju drevja. V okolici Murske Sobote se je pripetila smrtna nesreča. V obširnem gozdu je bilo zaposlenih pri podiranju drevja 100 delavcev, med njimi tudi 35letni Franc Gombosi in 28letni Stefan Kuzmič. Gombosi je prešljal svarilne klice tovaršev, da pada drevo. Orjaško drevo je podkopal nesrečnega, ki je bil na mestu mrtev. Imel je popolnoma zdrobljeno glavo in strtn prsni koš. Nekoliko minut kasneje se je pripetila v istem gozdu slična nesreča, ki bi skoraj tudi terjala smrtno žrtev. Tudi Kuzmič se ni pravočasno umaknil podrajceju me drevesu, ki ga je podrl na zemljo. Obležal je nezvesten z razbito lobanjo. Njegovo stanje v bolnici je skrajno kritično.

— Zlostna usoda novorojenčka. V Srednjo pri Ormožu so popadli 24letno dekle Alojzijo M. porodni krči. V silnih bolečinah se je popeljala nad kad napolnjeno z vodo. V tem trenutku je rodila fantka, ki je padel v vodo. Kljub temu, da so novorojenčka takoj potegnili iz banje, je dekle kmalu izdihnilo.

— Govedje je pomolčeno. Včeraj je pripela v Maribor vest, da je apelacijsko sodišče v Ljubljani ugodilo prizivu na smrt obojenega Bruna Govedica in mu smrtno kazensko spremeniло na dosmrtno ječo.

SOKOL

Okrožne prosvetne konference. Ker se bliža glavna skupščina sokolske župe Ljubljana, na kateri mora župa prosvetar dati svoja poročila o prosvetnem delovanju naših edinic, sklicujemo za nedeljo 7. t. m. okrožne prosvetne konference, ki bodo za ljubljansko in zasavsko (ritjsko skupino) ob 10. uri v Sokolskem domu na Viču, za kamniško okrožje 14. t. m. ob 9.30 v Sokolskem domu v Domžalah, za območje se bo datum še določil in za dolensko 14. t. m. v Sordražici. Vsi okrožni prosvetarji vabilo v društvene in četne prosvetarje, da se konference zanesljivo udeležijo, ker se bo na njih sklopile o nadaljnjem prosvetnem delovanju, ki je v zadnjem času nekoliko popustilo. Vsi, ki se bodo udeležili okrožnih konferenc, naj prinesejo s seboj še vse ev. zastavila mesečna prosvetna poročila, za vključna letna poročila in kratak pregled delovanja dotične edince na prosvetnem polju. — Okrožni prosvetarji pričakujejo, da bodo vse okrožne edince storile v polni meri svojo dolžnost in se polnostevilno udeležile te izredno važne konference. — Sokolska župa Ljubljana.

ŠAH

Te dni je bil končan v šah. klubu »Tri glavce« turnir za prvenstvo v l. 1937, ki se ga je udeležilo 12 članov. Finalni turnir ki je združil vse najmočnejše klubove članke, je dal naslednje rezultate: 1. mesto in naslov klubovnega prvaka je dosegel Jože Šliha s 5 in pol točkami (izmed 7 dosegljivih), 2. mesto Julij Erker s 4 in pol, 3. mesto Jože Dolinšek s 4, 4. mesto Janko Remškar s 3 in pol, 5. Ciril Vimar s 3, 6. 7. in 8. mesto pa si dele Ivo Bajc, Franc Lenart in Pograj s 2 in pol točkami.

Presečenec turnirja predstavlja izredno slab plasman Cirila Vidmarja, ki je po 4. kolu vsled polklicne prezaposlenosti odnehal in brez boja prepuštil točko Dolinški, Remškarju in Lenartu.

Povsem zaslužen je zmagal mladi Jože Šliha, ki je teoretsko nadkriljeval vse ostale igralce ter pokazal še največjo stalnost v formi in izredno solidno igr. Upamo, da bo kot klubovni prvak še častnejše zastopal društvo na sledečih prireditvah.

V dobra formi je bil Erker, ki je izgubil samo partijo s Vidmarjem in premagal par nasprotnikov v lepem slogu. Dober uspeh je dosegel tudi Dolinšek s premišljenimi pozicijskimi igr.

Remškar je v odpornosti dokaj popustil in ni dosegel svoje običajne jakosti. Vidmar je do 4. kola oddal samo dva remija, nato pa je izgubil vsak interes do nadaljnje boja. Ostali trije udeleženci so se bojevali z manjšo željo, vendar pa so odslužili tudi zmagovalcem po kako polovičko točke.

V četrtek dne 4. marca se prične v klubovnem lokalu v hotelu Miklič III. Kordičev spominski turnir, na katerega so vabljeni vsi klubovski člani kakor tudi na novo prijavljeni igralci.

V Francijo se odpravljajo

Naši gozdni delavci, ki ostajajo doma brez posla, najdejo zaslužek samo še v Franciji

Ljubljana, 3. marca.

Vsako pomlad dandanes doživljamo preseljevanje narodov, vsaj v malem obsegu. Mnogi ljudje romajo z dežele v mesta za zaslužkom, ko začne toplejši sonce oznanjati pomlad. Obetajo si dela na stavbah, cestah in pri regulacijah. Navadno se zmotijo, ker prihajajo prezgodaj, ko se stavbna sezona še ni razmahnila. Sicer pa je težko reči, kdaj je prezgodaj in kdaj prezpozno, kajti, če pridejo pozneje, jih le povsod prevleče. Preseljujejo se pa tudi oni, ki so preživeli zimo v mestu. Sonce jih izvaži na ceste, na vse strani se jim odpira pot v svet. Neke vrste optimizem zavladava med njimi, upanje po kdove čemu, po neznanih priložnostih se zbudi in le redki teh romarjev vzdržijo v mestu, kjer so preživeli pozimi toliko bridkih ur.

Spomladni se odpravljajo na pol tudi sezonski delavci, zlasti v Prekmurju. Odkoder se odpravljajo navadno v Francijo. V Prekmurju vlada nedvomno največja revščina pri nas na deželi in morda strajda ljudje tako samo še v zapuščenih, od sveta odrezanih krajih na Notranjskem. Gorskim Kotarju in v okolici Kočevja, kjer žive predvsem od lesa. Les je jih hranil prejšnja leta in njihova sezona je bila zlasti pozimi, ko so dan za dnem padale smreke. Zdaj ni že več let zaslužka za gozdne delavce. Tudi v Slavoniji, kamor odhajajo za kruhom, ne morejo dobiti vsi dela. Edini rešitev se jim zdi v izseljevanju. V Ameriko se seveda ne morejo več izseljevati; izbire ni, kakršna je bila pred vojno. Zdaj je samo še Francija s ljubljansko deželno neštetih upajočih. Tja odhajajo predvsem poljski delavci iz Notranjskega. Nekateri gozdni delavci iz naših pasivnih krajev so v Franciji že več let in z njimi so navezali stike domačini, ki bi tudi radi odšli v Francijo. Od teseni se odpotujejo v Francijo baje že okrog 300 delavcev.

Včeraj dopoldne so se gnetli delavci iz čabarskega okraja na stopnišču hiše v Be-

thovnovi ulici 4, pred vrati francoskega konzulata.

— Snoč smo prišli. — je pripovedoval delavec, in sedaj čakamo, da nam potrdijo pasoe. 19 nas je prišlo iz Čabra. Čakajo pa tudi nekateri »Kranjci«. V Francijo pojdemo. Pri nas ni nobenega dela. Tam baje dobro zaslužijo. Jamčijo nam, da bomo zaslužili najmanj 30 frankov na dan. Nekateri zaslužijo celo 60 frankov v akordu, toda težko je priti tja. Moraš biti prost vojašine in imeti dovolj denarja za polovanje in potni list. Potni list me stane 436 Din, vožnja do Pariza pa 500 Din. Razen tega je treba še nekaj denarja za vožnjo iz Pariza. Prav za prav je treba okrog 2000 Din za vse stroške.

— Zakaj ste pa prišli v Ljubljano na konzulat in ne v Zagreb? Zdi se mi, da spada čabarski srez pod sasko banovino. — Zaradi potnega lista smo imeli tudi mnogo stitnosti. V Zagreb je mnogo dalje kakor v Ljubljano in bi imeli še več stroškov. Pripeljali smo se z avtobusom do Kočevja. Sicer bi morali na vlak v Delnice. Da smo se lahko obrnili na konzulat v Ljubljano, smo morali vložiti prošnjo v Zagreb. Se, ko so ugodili prošnji, smo lahko odpotovali v Ljubljano. Zdaj morajo še tukaj pregledati dokumente in moramo prnesti še zdravniško spričevanje, da dobimo potni list.

Največ je bilo mladih fantov, ki so odslužili vojašino. V Franciji ni bil še nihče. Med njimi je pa bil tudi 16leten fant, ki potuje k sorodnikom. Dokler mu ne bo treba služiti vojakom, bo lahko ošal v Franciji. Tudi mlada žena z otrokom potuje k možu.

Uradnik je izročil delavcem fotografije, potnega lista še niso prejeli, ter jih poslal k zdravniku. Če bo zdravniški ogled pokazal, da so vsi zdravi, bodo smeli odpotovati, sicer pa so bili zaman vsi stroški in veselo upanje na zaslužek in v sprevrglo v bridko razočaranje.

Za stvar gre, ne za osebo

Vselej, kadar hočemo kaj napisati, moramo pripisati še svoje ime, da ne bo zamere in očitkov

Ljubljana, 3. marca.

V resnici gre pri nas vedno le za osebo in šele v drugi vrsti za stvar. Največji greh je, če napišeš karkoli, če se ne podpisješ. Nekdo se bo čutil prizadetega, odnose bo čutil potrobo, da se zneše — kdove zakaj — nad piscem, zato mu ne bo šlo v račun, ako članek ne bo podpisan. Najprej bo vrgel pisec v obraz obdolžitev, da je strahopetec, ker se ni podpisal ter bo odredel njegovega spisu vsako vrednost samo zaradi tega, ker ni podpisan. Gre pač za osebo, odnose za osebnost, a ne za stvar.

Rečimo pa, da je članek podpisan in da nam nekdo reagira. Ako je podpisan pisec z zvečenim naslovom in še celo vrsto podnaslovov, je treba presojati njegov spis s posebnimi premeti in obziri, kajti vpliv takšnega pisca v javnosti je lahko mogočen — ne zaradi tega, da je strokovnjak na tem ali onem področju ali baš izvedenec o stvari, ki o nji piše, — previdnost je potrebna iz taktičnih razlogov... Če je pa podpisan nekdo, ki ni ne pomene, tedaj seveda lahko mahneš po njem z vso venaravacno, ne glede na to, ali je kaj napisal dobro ali slabo. Podpiše se, da bomo vedeli, s kom imamo opraviti, pravijo naši ovrženici osebnega kulta. Podpiše se, če se upaš! Tako jih boš skupil po glavci! Če se pa ne boš podpisal, te ne bo nihče štel. Anonimni pisci so povsem brezpravni. Vanje lahko meče vsak paglavec (betudi se ponaša z odličnimi naslovi) kamenje. Anonimnost je baje nekakšna sramota. Mislite, da ima kdorkoli pravico pisati, ko je pa to dovoljeno samo izvoljenim, ki pišejo zato, da se lahko pomeno podpisujejo nad ali pod svojimi umotvori!

Le štajte naše kritike kritik ali zgolj kritike; vedno bo iz njih gledala škodoželjnost, govorila bo strast ter se kazala donebena napihjenost. Vselej gre za osebo, ki je pisala to ali ono. V kritiki njegovega episa se kritik poslužuje v slepi mrznji in omejenosti vsega, kar lahko očita piscu, najsi ima to kaj opraviti s stvarjo samo na sebi ali ne. Namigoval bo, da je pisec n. pr. šepavec, da škili, da nosi raztrgane čevlje ali da živi v čudnem zakonu. Treba je pač nasprotnika osmežiti za vsako ceno, da bi postalo njegovo delo prav tako smešno, odnosno, da

bi kdo rekel: Ta pohabljenec je to napisal! Ph! Kje pa more ta človek kaj napisati! Le po njem! Da, da, gre za osebo...

Lahko si torej mislimo, kako zamotana postane zadeva, ko se naš kritik ne more spraviti nad osebo, ki je napisala karkoli, ker je ne pozna, ker ni podpisan. Treba jo je poklicati na junaški mejdan in pljuniti nad njo, če ji že ne moreš zabrusiti rokavice v obraz. Ko ji navesiš vse »lepšice« primke, ti je seveda vsaj malo odleglo ter zadnjaš svobodno, ponosen nad anonimno drhaljo, vzvišen nad vsem, sicer se skriva za uredniško stajališče. Jasno je, da so anonimni pisci manjvredni v splošnem, izredno visoko moralno se pa kvalificira kritiki kritikov s politimi naslovi, nadnaslovi, odklovanji, diplomami itd. Tako je pač na svetu, da je močnejši moralen, slaboten pa amoralen. Kdo bi pa sicer upravičeno bral komu levite? Ob tej priliki nočemo seveda nasear reči, če moralo, kajti... Živimo morala! Kar se tiče naših anonimnih piscev, nihče ne more najti opravičila in ne upravičila za našo anonimnost. Čeprav je že bradica, da se časopisni, odnosno časniški delavci ali novinarji ne podpisujejo, vendar tega privrženec osebnega kulta in častilcem odličij in naslovov ni treba vedeti in se ne na to ozirati. Gre za osebo. Kritiki pravijo, da gre za korajžje. Vendar ne smemo niti obzavljati, da nimajo niti toliko poguma, da bi bili pošteni ter stvarni, toliko poguma, da bi rabili namestu gnilih jaje argumente, da pa smo tako pogumni, da ne zardevamo pred svojo anonimnostjo. Resnično je lahko anonimna, stvarno lahko govorila, če imaš napisano na nosu ali ne, kdo si in kako so te vpisali v krstno knjigo. (Kar je pametnega ne sme biti niti anonimno, neumnosti pa gre vse priznanje.) Seveda pa govoriš lažje ter z večjim samozano (vprašanje je seveda, kaj), če se lahko ponašaš s tem ali onim naslovom, kajti težko je odgovarjati morali trde pesti in z odličji obvarovanemu in posvečenemu jeziku. Čast, komur čast! Reči je treba: Čast, komur oblast!

Zdaj torej vemo, pri čem smo. Tre smo za to, da bomo vselej, kadar bomo kaj napisali, pripisali še naša ime svoje osebnosti. N. pr.: Obraz: štirilozlat:

DNEVNE VESTI

— Za zboljšanje gnetnega položaja železničarjev. Ljubljanski občinski odbor udeležbenega železničarskega nar. železničarskega odbora je poslal predsedniku vlade, ministrom za promet, finance, notranjih zadev in dr. M. Kreku, predsednikoma skupščine in senata ter vsem narodnim poslancom in senatorjem dravske banovine brzojavko, ki se glasi: Na splošno želijo članstva občestvenih organizacij, izraženo na vseh naših občinskih zborih in sestankih, vas prosimo za ukrep, da se z novim proračunom zboljša materijalni položaj in službeno razmerje železničarskega uslužbenstva našega območja, sicer grozi propad v vsakem pogledu.

— Odvetniška vest. V imenik advokatov v Ljubljani sta bila vpisana dr. Boris Puc, v Murski Soboti pa dr. Tone Brumen.

— Pamelna odredba. Banská uprava je odredila Trboveljski premožljivostni družbi, da mora pri svojih premožljivostih v Trbovljah in drugod ob Savi zgraditi naprave, ki bodo omogočale onesnaževanje Save s premožljivostmi. Ta odredba je bila skrajno potrebna in bo njena izpolnitev koristila ne samo ribogojstvu, temveč tudi ljudskemu zdravju, ker je premožljivost prah v Savi omogočajoč vasko kopanje, kmetom pa tudi napajanje živine.

KINO SLOGA

Premiera! Najlepši varietetskí film Kralj artistov **TRUXA** La Jana

MATICA

LUMPACI VAGABUNDUS Paul Hörbiger, Heinz Rühmann, Fritz Imhoff, Hilde Krahl

UNION

Premiera TRAUDE STARK, čudovito dunajsko dete v svoji prvi filmski veseloligi **NEGOVA HČERKA JE PETER** Paul Hörbiger Carl Ludwig Diehl

Predstave ob 16, 19 in 21 ur

— Odmevi bratske zveze med Bolgarijo in našo državo se oglašajo tudi že na gospodarskem polju, kar je dokaz, da ideološka stremiljenja obeh narodov postajajo realna praksa. Tako je Trgovsko-industrijska komora v Varni ob Črnom morju poslala Ljubljanskemu veleposlanstvu prijazno pismo s tudi za naše gospodarske kroge spodbudno izjavo, da so za splošen pregled gospodarskega življenja obeh bratskih držav najbolj pripravi veselejši, ki zato najužinkovitejše pospešujejo pojanje medsebojne izmenjave blaga. Varnska Trgovsko-industrijska zbornica hkratu zagotavlja, da bo med bolgarskimi gospodarskimi krogi poskrbela za najizdatnejšo propagando za čim večjo udeležbo Bolgarije na Ljubljanskem veleposlanstvu.

— Okostnjak v vinogradu. Ko so te dni delavci prekopavali vinograd Antona Peška pri Pušci Bistri so v globini enega metra našli človeški okostnjak. Vse kaže, da gre za žrtve kakšnega zločina in ljudski glas je obdoližil že nekoga iz vasi, da je morilec te žrtve, ki je neki Mate Martinjak, ki je pred 18 leti zagotovo izginil.

— Kmetje razdrli nasip. Lonjsko polje pri Sisku je tudi letos poplavliva voda. Potok Sepčica se vsako leto spomladi razlije po polju, zemljo vzdolž njegovega levega brega pa varuje pred poplavo obrambni nasip. To zemljišče je državna last. Pred dnevi so kmetje ta obrambni nasip na več krajih razdrli, da se je voda vtila na državno zemljišče Topolovac ter so na ta način obvarovali poplave svoja zemljišča. Sresko načelstvo v Sisku je uvedlo preiskavo.

— Samonar tihotapca. Posestnika Ivana Balašpira so nedavno obnejni stražniki ujeli na meji, ko je hotel iz Madžarske vtihotapiti servis za kavo, ne da bi plačal carino. Posestnik je bil zelo bogat. Svoje čase je bil uradnik na železnici, pa so ga odpuščali, ker ni obvladal našega jezika. Po aretaciji je izrazil priliko in skočil na dvorščak stražnice v vodnjak, v katerem pa ni bilo dosti vode. Potokel se je hudo po glavi in je včeraj poskočkom podlegel. Njegov samonar je vzbudil splošno pozornost, ker je bil bogat človek in bi z majhno globo lahko uredil svoj prestop.

— V smrt zaradi davkov. V Travniku se je obesila Milka Ulrich, ki je nedavno podedovala po nekem posestniku, pri katerem je služila 25 let, dve hiši. V položaju hišne lastnice se pa nikakor ni znašla in ko je dobila poziv, da mora plačati 1.800 Din davka, je obupala in se obesila.

— Diplomirana je bila v februarjem terminu na filozofski fakulteti v Ljubljani iz redgaške predmete skupin: gđ. Suhadolnik Vida. Čestitamo!

— Putnikovi avtobusni izleti. 6. — 7. marca v Trst Din 130.—, 13. — 14. marca v Gorico Din 120.—, za veliko noč od 27. — 29. marca s celokupnim aranžmanom: Crikvenica Din 485.—, Koroska Din 495.—, Benetke Din 475.—, Trst (brez aranžmana) Din 135.—, Gorica (brez aranžmana) Din 130.—, V Pariz avtobusni izleti od meseca maja do novembra vsakih 14 dni. Izleti po 12 do 15 dni po ceni od Din 2.975.— do 3.480.—. Informacije pri Putniku d. d. v Gajevi ul. in hotel Metropoli.

— Za avtoizlet Gorica — Trst, 19. do 21. III. vlada izredno zanimanje. Rezervacije s sedežem številno potnikov omejeno. Prijave in poljanila: »Po božjem svetlu«, Wolfava ul. 1.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo premenljivo vreme. Včeraj je deževalo v Beogradu, Sarajevu in Skoplju. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 15, v Ljubljani 10,6, v Mariboru in Zagrebu 8, v Skoplju 7, v Beogradu 5, v Sarajevu 4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 752,9, temperatura je znašala 1,7.

Iz Ljubljane

—lj Okranja organizacija Jugoslovanske nacionalne stranke za Beograd ima svoj letni občni zbor v gostini Kačić 6. t. m. ob 20. Udeležba za člane obvezna. Odbor.

—lj Corelli, italijanski skladatelj in predstavnik baroka, je napisal »Concerto Grosso« št. 8 za sveti večer. Ljubljanska filharmonija ga bo izvajala na svojem VI. koncertu 8. t. m. v Unionu v predelavi mojstra dirigenta Rhene-Batona, ki ni le velik dirigent temveč tudi priznan skladatelj. Poleg tega je na sporedu Haydnova simfonija št. 88. Webrova vedno sveža in očarljiva uvertura »Oberton«, Debussyev »Prelude«, Berliozov »Marche Hongroise« ter Bravničarjevi »Divertissementi«. Vstopnice se dobe s sporedi vred za 5 do 40 Din pri blagajni kina Uniona.

—lj V smislu stare tradicije bo Obrtniško društvo tudi letos za Jožefove obdarilo svoje onemogle člane obrtnike. Prošnje sprejema predsedstvo društva (Cankarjevo nabrežje 9) do vstevši 8. t. m.

—lj Valček večer bo v soboto 6. marca v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru.

—lj Jugoslovansko - češkoslovaška lga vabi na slavnostno predstavo Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«, ki bo pod protektoratom Jugoslovanske - češkoslovaške lige v proslavo rojstnega dne prezidenta Osvoboditelja dr. T. G. Masaryka v nedeljo 7. marca ob 20. v opernem gledališču. Slavnostno predstavo bo dirigiral osebno komponist g. Jakov Gotovc.

—lj Vid vaših oči si obvaruje le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9. Ljubljana.

—lj Ljudska univerza. Drevi ne bo predavanja univ. prof. V. Gostiše o Agricoli: kov prvem rudarskem pionirju novega veka, ker je predavatelj moral službeno odpovaliti iz Ljubljane. Prihodno sredo bo predaval univ. prof. dr. Kidrič o Trubarju.

—lj Prednjaški zbor Ljubljanskega Sokolskega društva svojemu članstvu in staršem sokolske mladine, da bo v nedeljo 7. t. m. ob 16. v društveni telodavnici »Popoln deček«, na katerem nastopi moška in ženska deca s povsem novimi telodavnimi skladbami. Na ta telodavni nastop se vabijo vsi prijatelji sokolske mladine. — Stojšča 3 Din, sedeži po 5 Din, stojšča za deca po 2 Din to pa le, če se vstopnice kupijo prej v društveni pisarni v Narodnem domu.

Razstava splitskih preprog V KAZINI

OD 27. FEBRUARJA DO 10. MARCA

—lj Čevlje nam trojijo na Pot. Zadnje čase je na naših ulicah skoraj na vsakem koraku napredaj pomladno cvetje. V pravem pomenu besede nam ga trojijo na pot. Mnoge prodajalke — prodajalke cvetja je pred vsem domena deklet in otrok — se izogibajo trgati, da jim ni treba plačati tržnine. Na trgu je pa ital legla blaga toliko, da ga ne morejo vsi prodati, zato se je prodajalke cvetja razširila po vseh živahnih mestnih ulicah. Vendar se pa nekatere prodajalke skrivajo po vzhaj, ker se boje, da bi kdo proglasil njihovo trgovino za ilegalno in jih prepovedi. Največ cvetja je pa na ulicah opoldne, ko nekatere prodajalke poskušajo po tržnini urah sredo še na cesti.

—lj Za »Mednarodni plesni večer«, ki bo v soboto 13. marca v Kazini, vlada med ljubljansko družbo največje zanimanje, ker na istem nastopu prvič v turnirju za prvenstvo Jugoslavije najboljši srednjeevropski plesni pari-sportniki iz Avstrije, češkoslovaške, Nemčije in Jugoslavije. Pri javljenih in zagotovljenih je doslej že 22 parov iz Grada, Dunaja, Prage, Münchena, Zagreba in Ljubljane. Ker bo prireditelj v okvirju družabnega plesa bodo te dni razposlana vabila in se tozadevne reklamacije prejemajo vsak dan v Kazini.

—lj Ste že bili na valčkovem večeru na Taboru? Gotovo se tudi letos veselite ob misli, kako je bilo vselej doslej prijetno, onim pa, ki še niste bili, povemo le to: plesali se bodo najrazličnejši stari, zanimivi plesi in tudi moderni, seveda ločeni, da bodo prišli vsi pošteno na svoj račun. Pripravljajo se celo neka presenečenja. O tem pa drugič več. V soboto 6. t. m. ob 21. na svidenje na Taboru.

—lj Spolna svoboda in spolna vzdržnost O tej snovi predava jutri v četrtki ob 20. na šentjakobski Soli v okvirju tečaja »Vzgoja matere« Splošnega ženskega društva dr. prof. Olga Grahor. Dobrodošli.

—lj Valček večer bo v soboto 6. marca v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru.

—lj Občni zbor akademске skupine Slovenskega planinskega društva bo v petek 5. marca ob 17. na univerzi.

—lj Nesreča. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali iz Blejske Dobrave 7 let starega Kusa Petra s poskočovanim levim očesom. Ko se je igral s tovariši, je eden izmed njih streljal s pračo in nesreča je hotela, da je zadel Kusa ravno v oko. Huda nesreča se je pripetila včeraj na Zaloski cesti. Tramvaj je povozil 10 let starega Jogermana Alfonza iz Most. Pripeljali so ga v bolnišnico s težjimi poškodbami, dečkovo življenje pa ni v nevarnosti. V Rakitnjah pa je neki voznik povozil 40 let staro Frančiško Persin; morala je iskati zdravniške pomoči v bolnišnici. Na policiji se ni zgodilo danes nič posebnega. Aretirali so nekaj stopačev in nekega delavca, ki mu je povzlel v mesto prepovedan.

—lj Valček večer bo v soboto 6. marca v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru.

—lj Filmsko predavanje iz sadjarstva bo v četrtki 4. marca ob 7. zvečer v dvorani OUZD. Vabljeni posebno člani SVD. Brez stopnine.

—lj Namestu cvetja na krsto blagopokojnega ravnatelja dr. Janka Kersnika je darovala Cirij Metodovi družbi 100 Din gđna Marta Savnikova.

Iz Celja

—c Razdelitev podpor. Jugoslovansko akademsko društvo v Celju je v smislu objavljene razpisa razdelilo med akademike študijske podpore iz dohodkov II. reprezentančnega plesa v Celju. Podpore je prejelo 20 prosilcev izmed 23.

—c Literarni večer. Jugoslovansko akademsko društvo v Celju bo, kakor lani, tudi letos priredilo »Večer slovenske besede«, na katerem bodo sodelovali najvidnejši predstavniki sodobne slovenske proze. Prireditelj bo v soboto 3. aprila ob 20. v Mestnem gledališču v Celju. Vsa celjska društva prosimo, da bi upoštevala ta datum.

—c Umrla je v ponedeljek v Trnovljah pri Celju 77letna posestnica Marija Kramerjeva.

—c Napad v gostilni. V neki gostilni v Lokah pri Mozirju se je v nedeljo zvečer spri 36letni splavar Franc Irman iz Mozirja z nekim moškim. Irmanov nasprotnik je v prepiru udaril Irmana s steklenico po glavi in z nekim topim predmetom po desni nogi nad kolonom. In ga težko poskočoval. Irmana so prepeljali v celjsko bolnico.

—c Nesreča ne počiva. V ponedeljek zvečer je padel 19letni, v Celju zaposleni kleparski vajenec Oskar Janežič iz Trnovlja na cesti s koleša in se močno poskočoval po levem ramenu. V nedeljo zjutraj si je 31letni zidar Jakob Mirmik iz Medloga pri padcu s koleša zlomil desno nogo. V nedeljo zvečer se je 18letni pekovski pomočnik Karel Potočnik iz Celja polil pri delu s krompom ter se hudo opeknel po prsih in trebuhu. Ponestrčenci se zdravijo v celjski bolnici.

Iz Ptuj

Tovarna »Petovica« je zopet začela obratovati in je sprejela vse delavce na delo. S tem se je brezposelnost v našem mestu znatno omilila, ker so bili delavci skoraj dva meseca brez kruha.

Svinjska kuga se je pojavila tudi v Brstjah in je mestni veterinar izdal potrebna zaščitna navodila, ki so razvidna iz razglasa na občinski deski.

Potok Pesnica je treba regulirati. Potok Pesnica, ki teče kakih 8 km od Gočove ob Mežgovci, po samem rodovitnem polju, dela kmetom že več let občutno škodo, ker prestopi bregove ob vsakem manjšem nalu. Že večkratne prošnje za regulacijo Pesnice so ostale zaman, ker za to ni potrebne kredita. Da se končno tudi to vprašanje uredi, so si posestniki ustanovili vodno združio, ki bo imela namen, da regulacijo Pesnice oživljuje ter se zavzame na merodajnih mestih za potrebna sredstva. Želeti je, da bi se z regulacijo tega nevarnega potoka čim prej pričelo in našega kmeta obvarovalo pred nadaljnjo občutno škodo.

Prevoz fekalij. V našem »starinskem« mestecu, ki še nima kanalizacije, je potrebno, da se fekalije odpeljejo z vozom. Že svojočast je mestna občina odredila, da se mora prevoz izvršiti v zaprtim vozu in leer v času, ko ni prometa na ulicah in nikakor ne po glavnih ulicah. Nekdo si je v ponedeljek zvečer dovolil, da je prevajal fekalije po najbolj prometnih ulicah in celo še mimo magistrata. Pri tem pa seveda ni pozabil, da zapusti neprijeten duh, ki je bil tako močan, da so ulice smrdele še v tork dopoldne. Dobro bi bilo, če se policija malo pozanima za neznanega voznika.

Samonar starčka. V Velikem vrhu pri Zavrču so našli s prerezanim vratom 72letnega posestnika Franca Pravdiča, ki je šel prostovoljno v smrt zaradi neozdravljive bolezni. Našli so ga mrtvega na njegovem domu.

Posledice pusta. Posestnikov sin Polstrak Franc iz Budine pri Ptuj se je na pustni terek z drugimi maskarami napotil proti Dornavi. Družba je med potjo zavžila precej alkohola in so se proti večeru vračali domov že precej okajeni. Med potjo pa je postal Polstraku nenadoma slabo, tako da so ga morali fantje podpirati. Ker pa le ni mogel naprej, je prosil svoje tovarše, naj ga pustijo ležati, da se mudo odpotje. Fantje so mislili, da je Polstrak zavžil preveč alkohola in so ga pustili na travniku čez, ko se bo prespal, da bo sam nadaljeval pot domov. Včeraj zjutraj pa so ljudje, ki so prihajali iz Dornave proti Ptuj, našli v občestnem jarku Polstraka mrtvega. Truplo pokojnega so prepeljali v mrtvašnico, kjer se je vršila sodna obdukcija, ki je ugotovila, da je Polstraka zadela srčna kap.

Veseli pust je minil. Pri nas je bilo veliko pustnih zakav in vse so bile dobro obiskane. Zlasti prireditelj Sokola, Ptujskega sportnega kluba in mestne godbe. Tudi mladina je prišla na svoj račun. Kolo jugoslov. sester je priredilo na pustni terek v Društvenem domu otroško maskarado, kjer je bilo obilo otroškega veselja in rajanja. Deca je bila pogostena s slaščicami in malinovcem. Na pepelnico

Največja filmska atrakcija! KRALJ ARTISTOV

TRUXA

PREMIERA DANES V KINU SLOGI!

pa je bilo vse bolj klaverno. Žepi so bili prazni, tako da niti vsak ni mogel pregnati mačka.

Tatvine v Halozah se še vedno nadaljujejo. V Halozah so skoraj na dnevem redu vromi, vromi; najraje vromijo v vnske kleti ali pa gospoške hiše, za katere vedo, da je v njih veliko posteljnine, ki je brez nadzorstva. Te dni so vromili v hišo gr. Igliča. Francea iz Brge pri Ptuj ter mu odnesli obleko in perilo v vrednosti nad 10.000 Din.

Iz Ljutomera

— Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda deluje v našem mestu mirno, tiho, skoraj neopaženo, vendar pa je nje delo v kulturnem kakor narodno-obrambnem pogledu zelo zadovoljivo. Dne 15. februarja je imela podružnica svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen stari odbora z dr. Cirilom Porekarjem na čelu. Podružnici želimo čim večjega razmaha.

V Španijo sta pobegnili...

Nezadovoljna Kranjca pa do tjakaj ne bosta prišla

Litija, 2. marca. Pretreka nedelja je dala obilo snovi za govorice o dveh tukajšnjih mladeničih, ki sta v soboto pobegnili v Španijo. Franta Edo in Lojze, štejeta 18 in 17 let. Eden je bil že zaposlen, drugi pa je še čakal na službo. Nedavno so oba mladeniča zvalili v neko družbo, kjer so jih navduševali za vstop v špansko vojsko. Med španskimi kandidati je bilo tudi več starejših moških in šest jih je v cellem obljubilo gospodu iz Zagreba, ki je prišel nalašč zaradi španskih zadev med nje, da se bo njegovim vabilom odzval.

Zagrebski gospod je obljubil vsakemu udeležencu na roko tri tisočake, potem pa seveda prav zadovoljivo plačo. Prišel je čas odhoda, ki je bil določen za soboto, pa so se skesali štirje, le Edo in Lojze sta bila pripravljena za potovanje. Oba sta uredila svoje zadeve tudi doma. Eden je zadrževal, da je našel boljšo službo in bo šel zdaj tjakaj na poskusnjo. Stariši so bili seveda zadovoljni, da si bo premenjal službo. Drugi pa je zadrževal, da gre le na obisk k svojem k Devici Mariji v Polju.

Edo in Lojze sta v soboto proti večeru krenila skrivaj do bližnje postaje Save. S seboj sta imela vsak po 300 Din, ki sta jih dobila od španskega agenta. Prvotno obljube agenta, da bo dal vsakemu na roko

pred odhodom po tri tisočake, so splahnile le na tri stotake. To jim je dal kot pred-ujem do Splita, in sicer stotak za prehrano, 200 Din pa za vožnjo do Splita. Oba prostovoljca sta stopila na Savi v večerni vlak in sta si nabavila vozovnici do Splita. V Splitu, tako jima je bilo naročeno, ju bo čakal zaupnik, ki ju bo spravil na brod do Španije.

Oblastva so uvedla takoj preiskavo. Oba beguna sta šla brez vsakih dokumentov. Pa tudi sicer je potovanje v Španijo nedovoljeno, ker je naša država pristala na zah teve londonskega odbora za nevmešavanje v španske prekucije.

Značilno je, da je eden izmed sedanjih izletnikov za Španijo pred dobrih letom tudi nameraval pobegniti v Abesinijo. Prav tako se je takrat več tukajšnjih avanturistov dogovorilo za skupen odhod v Abesinijo. Kar na lepem je zapustila trojica naš kraj in pobegnila do meje. Tam so jih zasačili naši obmejni organi skrite pod vagoni vlaka, namenjenega v Italijo. Potegnili so jih iz skrivališ in poslali domov.

Verjetno je, da se bo tudi sedanje potovanje obeh nezadovoljnih Kranjcev, ki ju je zamamila krvava Španija izjalovilo in se bosta vrnila domov k staršem, katerim sta napravila obilo neprijetnih ur.

Sporazum v papirniški stroki

Ljubljana, 3. marca. Danes ob 11. je bila podpisana kolektivna pogodba med zastopniki Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode in strokovnih organizacij. Dosežen je bil sporazum o mednem vprašanju po predlogu bana, da se urne mezde znižajo namestu za 10 odst. na 7,5 odst. Delavske organizacije so včeraj sklicale šlanske sestanke in delavstvo je pooblastilo svoje zastopnike, da lahko sklenejo sporazum po predlogu bana. Dopoldne se je pogajanja nadaljevala in je bil kmalu dosežen sporazum o vseh glavnih določilih kolektivne pogodbe, na kar so pogodbo še redigirali ter končno podpisali.

Kdaj bodo začeli delati v papirnicah, dopoldne še nismo mogli zvedeti.

Hude poplave po vsej državi

Zaradi deževja že nekaj dni Sava neprestano narašča in je ponekod že dosegla kritično višino. V Sremski Mitrovici je deževalo neprestano 48 ur in so deli mesta ob rekli že preplavljeni. Tudi reka Tamiš se je razlila in je deloma preplavila Pančevsko cesto. Iz Mionice poročajo, da se je utrgal oblak. Po ulicah se ljudje prevržajo le še v čolnih. Tudi reka Tamiava in Ub sta prestopili bregove in poplavlje bližnje okolice. Iz Lajkove poročajo, da je Kolubara preplavila del kraja med Divancem in Sloveem in predrla železniški nasip. V zapadni Srbiji dežuje že nekaj dni in več vasi ob Moravi je že pod vodo. Voda ovira železniški promet med Kragujevcem in Lapovcem. Kragujevac je trenutno odrezan od vseh ostalih mest. Lepenica je preplavila tudi železniško progo pri Jovanovu. Na Kosovu je nad 16 vasi pod vodo, kakor

poročajo iz Prištine. Preplavljen je tudi del Jagodine. Tudi kraj ob Savi pri Beogradu se ogroženi. Vse Makiško polje je že pod vodo. Preplavljena je tudi Bokeljska ulica. Po poročilih meteorološkega zavoda dežuje po vsej državi, razen v Primorju in v dravski banovini.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri.
Sreda 3. februarja: Dr. Red Sreda.
Četrtek 4. februarja: Simfonija 1937. Red
OPERA
Začetek ob 20. uri.
Sreda 3. marca: Madame Butterfly. Izven.
Gostovanje tenorista g. Antona Dermot.
Četrtek 4. marca: Ero z onega sveta. Premierski abonma.
Petek 5. marca: zaprto.
Sobota 6. marca: La Boheme. Gostovanje tenorista Antona Dermot. Izven

Iz Zagorja

Volitev delegatov v bratovsko skladnico so potekle brez najmanjšega nemira. Vrhile so se dostojno, čeprav je bila agitacija zadnje dni prilično živahna. Vedelo se je že vnaprej, da bodo zmagali socialisti. Izmed 627 upravičencev se jih je volitev udeležilo 569. Glasovi so bili oddani in sicer za »Zvezo rudarjev Jugoslavije« (socialisti) 335 (26 del.), »Jugoslovanska str. zveza« 139 (9 del.), »Narodna strokovna zveza« 75 (5 delegatov). Izvoljenih je bilo seveda prav toliko namestnikov.

SREČA IN NESREČA

— To je za dobro, da je vaš najemnik trgovski potnik. Tako boste prihranili na pohistu in postojnem perilu.

— Že res, toda nesreča je v tem, da odpotuje vedno pred prvim.

MALI OGLASI

Beseda 50 para, davek Din 3.—, beseda 1 Din, davek 3 Din

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek 3 Din
Najmanjši znesek 8 Din

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 6,75 Din
Julijanač. Gosposvetska 12. 11

KLITSEJE
ENO
VEČERAVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

DAMSKI SLAMNIKI
zadnje novosti, krasna izbira, pretiranostke cene. Salon LE FEMME CHIC, Selenburgova ulica štev. 6. I. nadst. 676

STANOVANJA

Beseda 50 par, davek 3 Din
Najmanjši znesek 8 Din

STANOVANJE
dvo in trisobno, oddam. Pojasnila: Cojzova cesta 1. 682

DVOBONO STANOVANJE
lepo, s pritlikinami, oddam za 1. april ali maj na Vodnikov cesti 12, pri etari šišenski cerkvi. Vprašati istotam pri Christof, prvo nadstropje. 675

SKROMNO SOBICO
iščem. Grem tudi za sostanovaleca. Naslov upravi »Slov. Narodac«. 683

KAM, PRIJATELJ, KAM? V kavarno STRITAR!

Tja je dospela nova damska kapela, pod vodstvom kapelnika g. Steva Krema s šestimi popularnimi pevkami.

V SOBOTO IN NEDELJO ODPRETO CELO NOČ!

FILOZOFSKI FAKULTET U SKOPLJU

Stečaj za univerzitetnega docenta

Filozofski fakultet u Skoplju, saglasno rešenju Saveta od 1. februara 1937 g., raspisuje stečaj za univerzitetnog docenta: pri katedri ISTORIJE JUGOSLOVENSKE KNJIZEVNOSTI (prvenstveno za noviju književnost).

Kandidati treba da podnesu molbu (taksiranu sa 5.— dinara maraka po T. br. 1), a uz nju: a) doktorsku diplomu u originalu ili overenom prepisu; b) opis života, u kom treba, da je izložen napose tok studija i rad posle svršenih univerzitetских nauka; c) tačan spisak svih publikovanih naučnih i stručnih radova i po mogućnosti same te radove; d) dva dokumenta koja se traže po §§ 3 i 4 Zakona o činovnicima (prilozi moraju biti snabdeveni taksom od po 2.— dinara maraka po T. br. 2).

Molbe treba uputiti Savetu Filozofskog fakulteta u Skoplju, preko Dekanata, najdalje za šest nedelja od dana prve objave u »Službenim novinama« (t. j. do 24. marta uključivo 1937 g.).

Br. 153/37. — Iz kancelarije Dekanata Filozofskog fakulteta u Skoplju, 6. februara 1937 godine.

Makulturni papir

proda
uprava »Slovenskega Naroda«

Vsako leto okrog 400 duševno bolnih

Shizofrenija je najbolj pogosta bolezen — Velik uspeh zdravljenja z insulinom

Ljubljana, 3. marca. Bivša prisilna delavnica na Poljanskem nasipu je že več let bolnišnica za duševne bolne. Zadnja leta izgublja čedalje bolj značaj prisilne delavnice in kaznilnice v svoji notranjosti. Njena uprava, ki je skupna za ta zavod in za bolnišnico za duševne bolne na Studencu, si v okviru nezadostnih kreditov prizadeva preurediti hišo v moderno bolnišnico za duševne bolne, v kateri bolniki ne bodo imeli občutka, da so v ječi za zamreženimi okni. Pod vodstvom prof. dr. Alfreda Šerka ob asistenci zdravnikov dr. Miroslava Hribarja in dr. Bogomirja Magajne se zavod modernizira v vseh smereh po načelih moderne medicinske vede, ki smatra duševno bolne za ozdravljive v velikem procentu primerov in za bolnike, kakor so bolniki, ki se zdravijo zaradi vseh mogočih bolezni v običajnih bolnišnicah.

PRIRASTEK V L. 1936 — 411 BOLNIKOV

Ekonom zavoda g. Tone Manfreda mi je pokazal statistiko za preteklo leto. Poglejmo najprej številke, katerim naj sledi izredno zanimiva izjava o zdravljenju in življenju v bolnišnici za duševne bolne, katere sta blagovila dati zdravniku dr. Hribar in dr. Magajna.

V bolnišnici za duševne bolne v Ljubljani in na Studencu ter v hiralnici sv. Jožefa je bilo v začetku lanskega leta skupaj 937 bolnikov. Okrog 200 bolnikov ima zavod namreč v oskrbi v hiralnici sv. Jožefa. To so bolniki, ki so neozdravljivi in ki čakajo v hiralnici samo še na smrt, ki jih edina more rešiti bednega vegetiranja, katero jim poteka v popolni duševni temi. V zavodu na Poljanskem nasipu imajo okrog 350, na Studencu pa okrog 400 bolnikov.

Prirastek v teku lanskega leta je znašal 411 bolnikov. Zanimivo je, da je bil l. 1935 prirastek novih bolnikov natančno ravno tolik, torej 411 bolnikov. Pri pregledu statistik iz prejšnjih let je videti, da pride pri nas vsako leto okrog 400 duševno bolnih v bolnišnico za duševne bolne. V Sloveniji imamo pa še tretji zavod za take bolnike, in sicer v Novem Celju. Letni dotok duševno bolnih v vsej Sloveniji se po pristetju bolnikov v tem zavodu gotovo še zviša za nekaj sto bolnikov. Med letom jih je približno toliko odpadlo kolikor jih je prišlo novih v zavod. 43 jih je bilo odpuščenih popolnoma ozdravljenih, 159 pa v tako zboljšanem stanju, da so jih lahko pustili domov. Neozdravljivih je pa 35. 6 so jih premestili v zavode v drugih banovinah, umrlo jih je pa 85, največ za jetiko. V začetku tega leta je ostalo v zdravljenju in oskrbi v obeh zavodih v Ljubljani in na Studencu ter v hiralnici sv. Jožefa 940 bolnikov.

NAJVEČ SHIZOFRENIKOV!

Shizofrenija je duševna bolezen, ki je najbolj zagonetna za zdravnike, ker ji do danes prav za prav ne morejo do živega s sredstvi svojega razuma in čustvovanja, čeprav je najbolj pogosta duševna bolezen in se pojavlja v najrazličnejših oblikah. Še najbolj se je obnesla metoda opazovanja in izpraševanja (eksplozivna) za ugotovitev vrste te bolezni pri bolnikih. Natančno se popisuje bolnikovo vedenje po dnevi in ponoči, kaj dela, govori itd. S posebnimi vprašanji skuša zdravnik prodreti v bolnikovo duševnost in odkriti na ta način bolno ognjišče v njej. Največkrat je to zelo težka naloga, ker so shizofreniki čisto normalni ljudje na videz in se človek z njimi lahko tudi pametno pogovarja in mu pametno odgovarja, toda njih bolezni se kaže, ko nanese pogovor na določen predmet. Tedaj se odkrije, da je bolnik v tej točki abnormalen, da ima neko bolno ognjišče, iz katerega izvirajo njegove abnormalne predstave, čustva in misli.

Taki bolniki imajo večinoma akustične halucinacije, slišijo glasove, melodije, pesmi, svoje ime, ko jih nekdo kliče izpod poda, izza zida itd. V zavodu je neki shizofrenik z izrazito boleznijo, ki se kaže, kadar se ga vpraša po neki Tizianovi sliki. Tedaj začne pripovedovati bujen roman o usodi njegove slike, ki mu jo hočejo ukrasti, sicer je pa mogoče z njim govoriti kakor z vsakim zdravim človekom. Drugi fantazira o odlikovanju, ki mu ga je kralj poslal, pa mu ga hočejo dati in ga preganjajo, tretji se smatra za odrešenika vseh Slovencev itd. Zelo pogo-

ste so preganjalne oblike shizofrenije v zvezi z različnimi manijami. Po številu odstotkov je za shizofrenijo največ ciklofrenije. Obe bolezni se pojavljata najraje dedno v istih rodbinah tako, da se pokaže skokoma v raznih rodovih. Shizofreniki imajo zlasti krasne optične halucinacije, vidijo na primer odprta nebesa itd.

Za shizofrenije pridejo kot najbolj pogoste duševne bolezni depresije, melanholije in progresivna paraliza. Ta zadnja je ozdravljiva, ako ne pride bolnik v zavod že v razkrojenem stanju. Zdravijo jo z malarijo. Za temi slede epileptične blaznosti, delirium tremens, duševne bolezni kot posledice možganskih vnetij in infekcij v glavi ter imbecilnost, debilnost in idiotije.

VELIK USPEH Z INSULINOM

Spomladi l. 1935. je začel dr. Hribar zdraviti v zavodu paralizo z malarijo in dosegel velike uspehe. Nekateri izmed bolnikov so docela ozdravili in vrše zdaj zopet v redu svoj poklic. Okrog 20% bolnikov je bilo ozdravljenih, okrog 30% pa zelo zboljšanih. Presenetljivi so tudi njegovi uspehi zdravljenja shizofrenije z insulinom. Ta način zdravljenja shizofrenije so uvedli Nemci šele pred leti. V zavodu so enega bolnika čisto ozdravili s to metodo, pri enem se je stanje zboljšalo, ostali so pa še pod kontrolo.

Nasilne bolnike pomirijo s pomirjevalnimi sredstvi, ker trajnih kopeli ni na razpolago. Prisilni jopje je čedalje manj v rabi. Bolniki imajo precej svobode. Nekateri lahko zapuste zavod in gredo na sprehod po mestu sami ali v spremstvu. Ti navadno ne pobežejo, pač pa tisti, ki morajo biti stalno pod nadzorstvom, La-

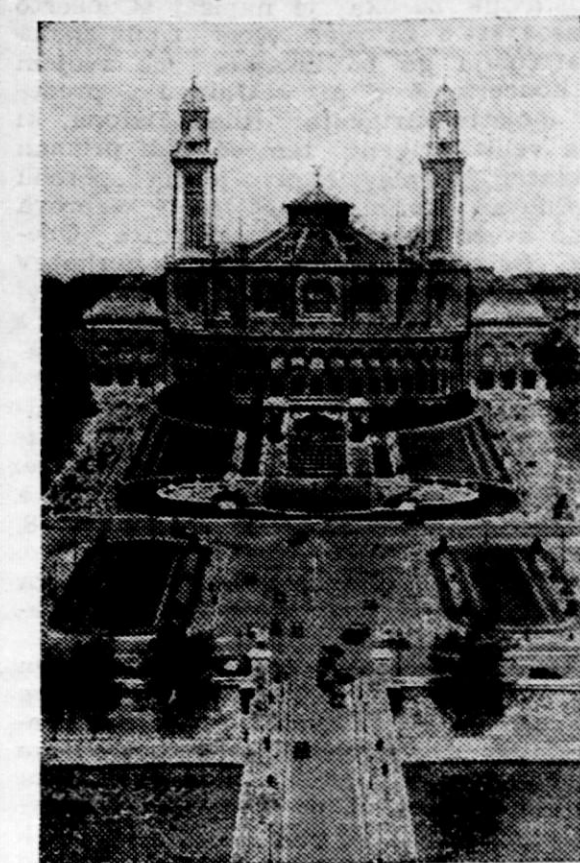
ni jih je stekalo 32 pobegov. Eden je pobegnil iz zavoda kar 11 krat.

ZIVLJENJE V ZAVODU

Ljudje imajo o bolnišnicah za duševne bolne navadno napačne predstave. Predstavljajo si življenje v takih zavodih mnogo bolj strašno, kakor je v resnici. Bolniki so zaposleni čimbolj v delavnicah, po leti pa na polju in v vrtovih, kar je tudi za večino najboljšo zdravilo. Nekateri so odlični obrtniki. Neki ključavničar je predelal vse ključavnice v zavodu za enotno ključ. Med njimi so tudi sijajni risarji in slikarji. V sobi dr. Hribarja sem videl lesore nekega bolnika, ki bi ga lahko postavil ob odlična dela naših umetnikov, ki niso duševno bolni. Največje veselje pa imajo bolniki z gledališkimi prireditvami v dvorani in na odru, ki so ga sami zgradili. Od marca l. 1935. je bilo na tem odru že 30 raznih prireditev, vštete pa niso božičnice. Dr. Hribar je spoznal velik pomen takih prireditev za razvedritev bolnikov in jih pripravlja zdaj že drugo leto, pri čemer mu pomagajo dr. Magajna, kurat prof. Terčelj in strežniško osebje, ki tvorijo igralski kader. G. Pavlič in G. Baškovič vodita tamburaški orkester in pevski zbor, v katerem sodelujejo tudi nekateri bolniki. Bolniki gledajo najraje komedije in veselice ter se za prireditve zelo zanimajo. Še rajši pa poslušajo petje in glasbo. Radio zvočniki so napeljeni po vseh večjih prostorih in tudi na prostem poleti. Dr. Hribar mi je pokazal tudi krasen sah, ki ga je izdelal neki bolnik iz volovskih kosti. Figure so naravnost umetnine. Le to ni šlo bolniku v glavo, da morata biti oba kralja enako visoka, trdil je namreč, da mora biti beli kralj višji, ker začne beli igrati. Kraljico je pa naredil zelo vitko, češ, da hočejo biti dame danes zelo vitke.

V zavodu poteka torej svojevrstno pestro življenje. Uprava in zdravniki si prizadevajo ustvariti iz zavoda moderno bolnišnico, v kateri naj bi se bolniki kar najbolj domače in prijetno počutili, in to jim je že doslej v veliki meri uspelo, posebno ako pomislimo na zelo pičle kredite, ki so določeni za vzdrževanje tega zavoda.

tiče razvoja in izvora človeka od prvih početkov do naših dni. Tu bodo posetniki lahko zasledovali razvoj človeka v raznih delih sveta, v arktičnih krajih, v Afriki, v Oceaniji in v Aziji. Rusija bo imela tu rezervirano posebno razstavno dvorano, kjer bo urejena zanimiva razstava ob sodelovanju moskovske Akademije znanosti. Drugod zopet bodo lahko posetniki primerjali in proučevali sociologijo, ideologijo, šege in običaje itd.

Stari Trocadero

Ker ta skrbno sestavljeni muzej noče biti samo izprehod za turiste, temveč hoče služiti obenem tudi znanstvenim svrham, bo urejena razen javno dostopnih prostorov v drugem nadstropju novega Trocadera še posebna služba za znanstvenike z laboratoriji in zbirkami. V podzemlju Trocadera bo pa ogromno gledališče. Tak bo torej novi Trocadero, ki mu pravijo po pravici središče letošnje pariške razstave. V njem bosta česna sosedna znanost in umetnost, živ izraz gesla letošnje pariške razstave »Umetnost in tehnika v modernem življenju«.

Jurij VI. v telefonskem imeniku

Kralj Jurij VI. je edini vladar na svetu, čigar ime najdemo v telefonskem imeniku. Na strani 2297 seznama telefonskih naročnikov v Londonu je natisnato med Mr. de York in Mr. E. York: York the Duke of K. C. 145 Piccadilly W. 1. in številka telefona Grosvenor 2951. V sledeči vrstici je naslov in telefonska številka kraljeve poletne rezidence: The Royal Lodge, Windsor Great Park Egham 76. To se da pojasniti tako, da so izšli londonski telefonski imeniki lani v novembru, torej mesec dni pred nenadno izpremembo na angleškem prestolu. Navzlic temu so pa podatki razen naslova pravilni. Angleški kralj namreč še vedno stanuje na Piccadilly 145 in če hoče kdo z njim telefonično govoriti, mora poklicati Grosvenor 29-51. To je prvi primer v Angliji, da stanuje kralj v navadni stanovanjski hiši kakor drugi ljudje. Angleži s tem seveda ne morejo biti zadovoljni, saj se pri vsem njihovem demokratizmu kralj ne sme na zunaj primerjati z navadnim zemljanim, toda tolažijo se, da ni več daleč kranje, po katerem se bo kralj z rodbino preselil v kraljevsko palačo.

Za nov mednarodni jezik

Prizadevanje ustvariti jezik, ki bi bil razumljiv vsem narodom, je dalo pobudo za poskuse z različnimi umetnimi jeziki, od katerih se zaenkrat še najbolj uveljavlja Zamenhofov esperanto. Manjka pa še vedno mnogo do tega, da bi lahko rekli, da esperanto obvlada svet. Zato ni čuda, da se pojavljajo vedno novi poskusi z novim mednarodnim jezikom. Zanimiv je sklep, storjen na mednarodnem kongresu združenih držav (Etats unis) v Bruslju. Na kongresu je bilo ugotovljeno, da je med izobraženimi narodi zdaj mnogo besed, ki so prodirle iz enega jezika v druge jezike in ki jih ljudje povsod razumejo. Ne gre tu samo za tako zvane mednarodne besede, izvirajoče iz latinske ali grške, temveč tudi za besede iz drugih jezikov, recimo iz angleščine — sport, start, dancing ali rušine — sovjet, pogrom ali češčine — robot itd. Po sklepu kongresa v Bruslju bodo vse take besede zbrane in izdan bo slovar, ki bo temelj

novega mednarodnega jezika. Že zdaj so zbrali takih splošno razumljivih besed več tisoč.

Živali vohajo tudi v spanju

V zapadni Afriki je delal nek lovec poskuse, da bi se prepričal, če voha žival tudi v spanju. Imel je tri dobre lovske pse. Po napornem lovu jih je nakrmil in psi so šli spat. Lovec jim je pripravil tak prostor, da je lahko prihajal do njih skozi odprta vrata svež zrak. Sam je stopil zunaj k oknu in opazoval speče pse. Okno je bilo zaprto in psi so trdno spali. Lovec sluga je prinašal k odprtim vratom meso raznih pravkar ubitih živali, ovčje, potem kozje, toda psi so spali, ne da bi se ganili, čeprav jim je udarjal duh po mesu naravnost v nosove. Čim je pa prinesel sluga k vratom meso ubitega šakala, so planili psi pokonci in skočili ven.

Tudi z mežom so napravili poskus. Po napornem potu, ko je bil že ves izčrpan in utrujen, so ga poglali v ograjo, kjer je takoj zaspal. Proti vetru so prignali najprej k njemu kozo, potem pa ovco. Mezeg je mirno spal naprej. Čim so pa prinesli v njegovo bližino meso nedavno ubitega leoparda, je mezeg planil pokonci, preskočil ograjo in se vrnil šele čez dva dni.

Umetniki in Eifflov stolp

Francoski listi so se spomnili 50letnice zgraditve slovečega Eifflovega stolpa v Parizu in zabeležili, kako različno so reagirali v tem času pisatelji in slikarji na njegovo zgraditev. V začetku so bili umetniki po pretežni večini proti Eifflovemu stolpu, češ, da je nestvor. Med izrazitimi nasprotniki tega čuda tehnike so bili Francois Coppe, Guy du Maupassant, Alexander Dumas, Leconte de Lisle, Sardau zlasti pa Huysmans. Med pariško svetovno razstavo leta 1889, ko je Eifflov stolp stal že dve leti, ga je prišel pogledat pesnik Paul Verlaine. Čim ga je zagledal, je zaklical izvoščar: »Obrni! Takega nestvora še nisem videl! Saj to je kakor svečnice.

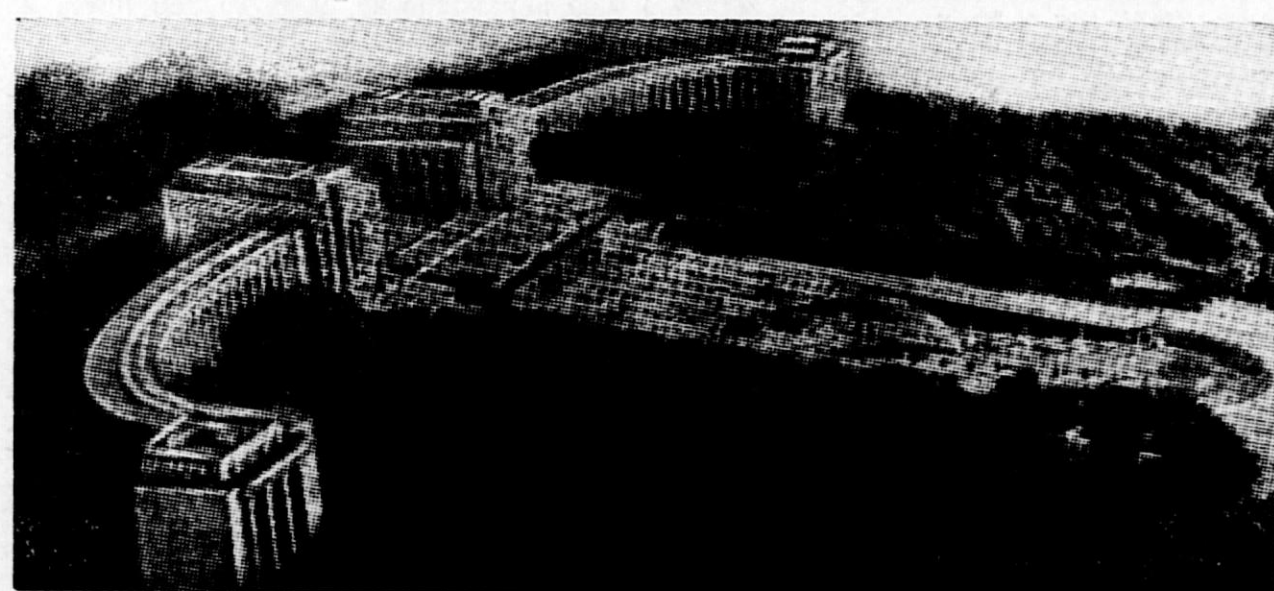

Kmalu so se pa naziranja izpremenila. Ko je Gaston Picard razpisal anketo o estetski vrednosti Eifflovega stolpa, je dobil same ugodne odgovore. Paul Souday je reazumiral njegovo anketo takole: »Lepota Eifflovega stolpa je bolj znanstvenega, nego estetskega značaja. Sicer je pa nerazdružno zvezana s predstavo pariške panorame«. Na lepoto Eifflovega stolpa sta se inspirirala slikarja Henri Rousseau in Delaunay, v svojih knjigah sta ga pa proslavila pisatelja Jean Cocteau in Jean Giraudoux.

PRISKLEDNIKA

Marie Antoinetta se ogledovala nekega dne lepo medaljo s podobo Device Marije na eni strani in svojo na drugi. Na nobeni strani ni bilo napisu. Prisotni vojvoda de Nivernais je pa brž pripomnil:

— Napis sploh ni potreben. Kdor zagleda podobo Device Marije, kraljice nebes, poreče: Ave Marija. Kdor pa zagleda podobo kraljice Francije, poreče: Gratia plena.

Tak je novi pariški Trocadero

Georges Ohnet: ZADNJA LJUBEZEN

Roman

— Svoje sreče? — je ponovila Lucie. — Ali je prepričan o tem? Odgovoriti vam hočem tako, kakor sem odgovorila njemu. To so muhe, ki minejo, ko šinejo človeku v glavo druge. Naj se nikar ne veže in naj živi kakor je živel prej. Mislim, da mu ne bo težko pozabiti dekleta tako nezmatnih zaslug kakor sem jaz. Imel bo pa vsaj zadoščenje, da ni motil mojega miru.

— Kaj je on tako neprijeten, da se na njegovo prošnjo sploh ne boste ozirali?

Nikakor ne. Kot družabnik mi je čisto prijeten. Če se bo zadovoljil s prijateljstvom, bom od srca rada ustregla njegovi želji.

— Torej na možitev z njim ne mislite?

Morda je baš to pravi vzrok moje odklonitve. Omejitve moje osebne svobode mi prav nič ne diši. Kot dekle sem zelo srečna in nerada bi zamenjala to svojo usodo z novo, ki bi utegnila biti slabša. Človek se dobro zaveda, kaj izgubi, ni mu pa znano to, kar dobi. Modrost nam nalaga držati se zlate srednje poti. Bila bi neumna, če bi se odrekla svobodi.

55

— Ta hip so vaši razlogi pravilni, toda nekega dne ne bodo več in potem bo prepozno izpremeniti kaj na vašem življenju. Ste mladi in vendar je vas že zadela kruta usoda, da ste izgubili vse svoje drage. Spoznali ste žalost in zapuščenost. Ali se ne bojite, da oboje zopet okusite? Nič ne more nadomestiti toplega domačega ognjišča. Govorim vam iz lastne izkušnosti: Nimam otrok in to me zelo boli. Starost pride, pa ne bom imela druge opore za življenje razen ljubezni svojega moža.

Te besede, izgovorjene z globokim čuvstvom, so pretresle Lucio. Ozrla se je pozorno na grofico in iz njenih nemirnih oči je uganila, da dela obupen poskus. Nedvomno se je hotela prepričati o duševnem stanju svoje rivalinje. Lucie naj bi doprinesla dokaz, da je njeno srce še prosto. Ta zahteva jo je razjezila. Kaj! Da bi zadostila slepi ljubosumnosti, naj bi žrtvovala svojo svobodo in se omožila s človekom, ki ga ne ljubi? Tedaj se je pa oglasil glas njene vesti: Ali je to res zato, ker misliš na tistega, ki bi bil zločin ljubiti ga?

Zadržala se je pri misli, da bi mogla priti grofica ta hip do istega prepričanja. Vse drugo se ji je zdelo bolj sprejemljivo pred tem ponižanjem in pripravljenostjo je bila na vse dokaze, kar bi jih zahtevala grofica ljubosumnost. Najprej je pa hotela ovreči vse dvome in zato je dejala:

— Govorite vedno samo o meni. Mislim pa, da to ni dovolj mene, da se tako zanimam za to stvar. Gotovo mislite tudi malo na barona Cra-

vanta. Ali mislite, da bi bila jaz res zanj primernejša žena? Ali ste prepričani, da bi ga mogla osrečiti?

— On vas ljubi.

— Toda ne morem mu vendar obljubiti svoje roke kakor na pritisk. Gotovo bi to kmalu opazil in njegov ponom bi bil užaljen.

— Na pritisk? — je ponovila grofica. — Kaj bi se omožili z njim samo na pritisk? Mar ljubite koga drugega?

— In če bi bilo tako? — je vzkliknila Lucie.

Na grofici nem obrazu so se pokazali sledovi tak globoke bolesti, da je Lucie takoj pripomnila:

— Mar bi to ne bilo mogoče? Mar mi odrekate to pravico?

— Bilo je pri meni takrat, ko sta se srečala, — je dejala komtesa, ne da bi odgovorila na njeno vprašanje. — Vi sami ste mi rekli, da niste med svojim bivanjem v Neuilly z nikomur drugim občevali. Če je vaša izbira posrečena, ne odlašajte s priznanjem. Ravnanje boste obzirno z možem, ki vas resnično ljubi.

Minimo življenje se je zdelo odvisno od Lucinega odgovora. Pričakovala ga je drhteč z rokami polnimi nemira in solznih oči. Ko je dekle vrpilo teh težkih muk ostalo molčeče, je dejala sama vsa iz sebe od razburjenja:

— Bodite milostni, imejte pogum povedati mi vse. Med nama dvema leži tajna, ki jo moram zvedeti, Lucie. Ravnanje sem z vami kakor z lastnim otrokom. Od prvega trenutka, ko sem vas

spoznala, sem vam izkazovala globoko udanost. Poplačajte mi to udanost s svojo iskrenostjo. Med nama dvema ni treba mnogo besed, da si vse pojasniva... Trpim, nesrečna sem, vi lahko mnogo storite zame... Samo eno besedo pričakujem od vas, toda odločno, brez preklica.

Pred Lucio so naenkrat vstali vsi minuli dnevi. Spoznala je, da je prevzela tudi dolžnosti, ko je sprejela grofici gostoljubje. Gotovo njen sklep ni bil storjen povsem svobodno. Toda od trenutka, ko je bila v Mini družbi, so jo vlekli za seboj izvestni dogodki in ji nalagali izvestno odvisnost. Vedno samo zato, da bi varovala mir drugih, je morala žrtvovati svoj mir. In zdaj se je vse to zvalilo na njo in čutila je, da še nikoli ni bila v tako veliki nevarnosti. Morala se je brez oklevanja odločiti. Ali je pa bilo to sploh mogoče?

V labirintu svojih misli je hotela pridobiti na času in premagati izkušnjo, da bi ostala odločna in pogumna do konca. Vedela je, da je njena vest čista in to jo je tolažilo. Kaj so hoteli od nje ljudje? Armand, Cravant in Mina, vsi so jo hoteli oropati neodvisnosti, a baš ta ji je bila najdražja.

— Zahtevate od mene, da bi se obvezala, — je dejala prijazno. — Pravite, naj se takoj odločim. Pa naj bo, bodite brez skrbi: Cravanta ne bom odklonila. Naj se potrudijo prikupiti se mi in če je že potrebno po vašem mnenju, da izgubim svojo svobodo naj jo izgubim z njim.

— Ali mi smem to sporočiti? — je vprašala grofica.